

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ДОШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД № 23
«ВОГНИК»

О. В. Куровська

**Пісок як матеріал для розвитку творчості та
навчання дітей дошкільного віку**

Навчально-методичний посібник

Хмельницький – 2015

Схвалено до друку науково-методичною радою науково-методичного центру управління освіти Хмельницької міської ради
(протокол № 4 від 28.09.2015 р.)

Навчально-методичне видання

Пісок як матеріал для розвитку творчості та навчання дітей дошкільного віку

Навчально-методичний посібник

Автор: О.В.Куровська, вихователь дошкільного навчального закладу № 23 «Вогник» м. Хмельницького.

Рецензенти:

Марчук Т.М., методист науково-методичного центру управління освіти Хмельницької міської ради;

Юрчик Н.Л., вихователь-методист дошкільного навчального закладу № 23 «Вогник» м. Хмельницького.

Куровська О.В.

Пісок як матеріал для розвитку творчості та навчання дітей дошкільного віку / О.В.Куровська – Хмельницький дошкільний навчальний заклад № 23, 2015 – 97 с.

У посібнику розкрита характеристика, особливості та організація роботи з піском під час навчально-виховної роботи з дітьми дошкільного віку. Окрім того, висвітлено дидактичні ігри і вправи, досліди та експерименти з піском, представлено конспекти занять з дітьми всіх вікових груп.

Посібник рекомендовано вихователям та іншим педагогічним працівникам дошкільних навчальних закладів для використання в роботі з дітьми дошкільного віку.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Гра з піском як засіб розвитку дітей	7
Загальна характеристика роботи з піском	12
Метод пісочної терапії в роботі з дошкільниками	14
Організація ігор-занять з піском	16
Дидактичні ігри-вправи на поверхні сухого піску	19
Дидактичні ігри-вправи на поверхні мокрого піску	28
Досліди та експерименти з піском	34
Конспекти занять з дітьми молодшого дошкільного віку ...	37
Конспекти занять з дітьми середнього дошкільного віку	52
Конспекти занять з дітьми старшого дошкільного віку	68
Серія занять з дітьми дошкільного віку за темою «Цікавий та різноманітний підводний світ»	84
Використані джерела інформації	96

«Діти не люблять іграшок нерухомих, закінчених, яких вони не можуть змінити за своєю фантазією... краща іграшка для дитини та, яку вона може змусити змінитись найрізноманітнішим чином...для маленьких дітей найкраща іграшка – купа піску».

К. Д. Ушинський

ВСТУП

Поняття «терапії піском» було запропоновано ще Карлом Юнгом, психотерапевтом, засновником аналітичної психотерапії, та описано представниками юнґіанської школи (Д.Калфф, Е. Нойман, Е. Вейнріб, інші). Основний її принцип полягає у використанні піску, води і спеціальних атрибутів (дерев'яного ящика чітко визначеного розміру – пісочниці та набору дрібних іграшок).

Перший досвід використання піскової терапії стосувався саме дітей із мовленнєвими, інтелектуальними, афективними та поведінковими порушеннями, як невербальний вид терапії, з метою дати відчуття безпеки знаходження у середовищі. Зараз цей метод використовується без будь-яких обмежень для усіх: і дорослих і дітей (від 3 років).

У ході творчої гри з піском активізуються самоцілюючі резерви дитячої психіки, які виявляються за певних умов (Е. Вейнріб) у процесі терапії. Пісок поглинає негативну психічну енергію людини, стабілізує її емоційний стан і гармонізує психоемоційне самопочуття дитини.

К.Г. Юнг стверджував, що «гра у пісок» вивільняє заблоковану чи пригнічену психічну енергію, що дозволяє

трансформувати і спрямувати її на розвиток особистості дитини.

Процес піскової терапії починається тоді, коли в результаті творчого імпульсу безсвідоме людини активізується і на поверхні пісочниці людина створює певний образ.

Кожного разу при контакті з піском відбувається своєрідне занурення у безсвідоме. Створення пісочної композиції відображає зміст психічного життя людини. Кожна пісочна картинка (від заняття до заняття) фіксує той чи інший стан психіки, той чи інший аспект внутрішнього світу клієнта.

Маргарет Ловенфельд (одна з «піонерів» піскової терапії) піскову психотерапію розглядала як символічну гру, що створює комунікацію між свідомим і несвідомим. Покращення функціонального стану емоційної та особистісної сфер людини відбувається саме за рахунок встановлення зв'язку між свідомим і безсвідомим у символічній формі, що дозволяє торкнутися найглибших переживань.

Традиційно робота у ході піскової терапії, як різновиду невербально-символічної гри, відбувається шляхом вибудовування дитиною або дорослим пісочної композиції у пісочниці із застосуванням різноманітних іграшок, дрібних предметів, піску, води. Після закінчення сеансу пісочна картинка розбирається, іграшки повертаються на місце, поверхня пісочниці розрівнюється. Багаторазове руйнування і відтворення світу пісочної композиції напряму впливає на створення відчуття безпеки та довіри і зниження базової тривоги, що досить актуально у ході психокорекційної роботи з аутичними дітьми.

Таким чином психотерапевтичні ігри у пісочниці допомагають:

- формуванню цілісного, сильного і здорового «Я» дитини, забезпеченню рівноваги між внутрішнім світом переживань і внутрішніх потреб і зовнішнім соціальним світом;
- позбутися психологічних травм;

- пісочниця є контейнером, який покликаний вміщувати і витримувати усі негативні і позитивні переживання дитини;

- пісок і вода, виступаючи важливими носіями сенсорних вражень, відчуттів й емоційно-позитивних переживань, здійснюють заспокійливий вплив, дають емоційну розрядку та й одночасно допомагають стимулювати поведінкову активність, спонукають дитину до гри;

- через програвання своїх фантазій, страхів, бажань у безпечних умовах піскової терапії дитина (в тому числі і дорослий) набуває можливості контролю за своїми внутрішніми переживаннями;

- гармонізувати загальний психоемоційний стан, знизити тривожність;

- виробити у дитини відчуття структурованості, чіткості, знання межі і границі (особливо важливо для гіперактивних дітей).

Окрім терапевтичних завдань, у пісочниці вирішуються деякі корекційні завдання:

- удосконалення координації рухів, дрібної моторики, орієнтації у просторі;

- стимуляція вербальної і невербальної активності у процесі гри, формування навичок позитивної комунікації;

- розвиток сенсорно-перцептивної сфери дитини, зокрема тактильно-кінестетичної чутливості.

ГРА З ПІСКОМ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ

Ігри з піском є ефективним засобом всебічного розвитку дітей у цілому і творчих здібностей зокрема. Багаторічна практика свідчить, що ігри з піском позитивно впливають на емоційне благополуччя дітей. А з огляду на те, що це найулюбленіші ігри дітей, ми, дорослі, повинні максимально використовувати їх з розвивальною, навчальною та корекційною метою.

Сьогодні дуже популярним став метод sandplay, що з англійської дослівно означає «пісочна гра». Власне, це той метод, завдяки якому дитина з піску і невеличких фігурок будує свій індивідуальний і неповторний світ у мініатюрі. Граючись, вона виражає на піску те, що спонтанно виникає в її свідомості.

Ігри з піском дають дитині змогу відчувати себе впевненою і вмілою: вона створює нове, не боїться ламати старе і щось змінювати. У пісочниці створено оптимальні умови для розвитку творчого потенціалу дитини, активізації її просторової уяви, образно-логічного мислення, тренування дрібної моторики рук. У процесі колективних ігор дитина усвідомлює морально-етичні норми, у неї формується гармонійний образ світу.

Дорослі можуть бути впевнені: якщо у дитячому пісочному господарстві все спокійно, то й на душі у дитини спокій і гармонія.

У роботі педагоги використовують пісок як основний матеріал для розвитку творчості дітей. Організуючи ігри з піском, слід дотримуватися таких правил: максимально заохочувати творчий підхід і фантазію; повністю виключати негативну оцінку як дій дітей, так і результатів їхньої діяльності.

Пісок та малювання.

Дуже цікавий вид роботи для дітей – малювання на піску та малювання кольоровим піском. Складно переоцінити позитивний вплив малювання на дитину. Це не просто

розвага, гра, вміння відтворити навколишній світ. Малювання сприяє гармонійному розвитку дитини та формуванню таких базових якостей особистості, як самостійність і креативність.

Малювання сприяє розвитку дрібної моторики, а як наслідок – розвитку мовлення і розумових здібностей. У дітей розвивається координація рухів. Дитячі пальчики стають більш сильними, спритними, вмілими. Окрім цього, малювання сприяє розвитку пам'яті, уваги, зосередженості. У творчому процесі дитина навчається розрізняти кольори та їх відтінки, у неї формується поняттях про форму, величину, кількість. Через малювання дитина пізнає навколишній світ по-новому, запам'ятовує його і вчиться його любити. Ще не вміючи виражати свої емоції словами, дитина чудово «розповідає» про них фарбами. Багата фантазія, ініціативність, уміння приймати рішення, самостійність у їх втіленні, посидючість, зосередженість активно формуються під час малювання і в майбутньому обов'язково знадобляться дитині.

Одним із найдревніших способів малювання є малювання на піску і одним з порівняно нових – малювання піском.

Малювати на піску можна паличкою, камінчиком чи будь-яким іншим придатним для цього предметом. Але найдоцільніше малювати пальчиками. Таке заняття дуже подобається дітям. Малювання пальчиками на піску є корисним для дітей будь-якого віку: у них розвивається дрібна моторика, гнучкість та чутливість пальців.

У процесі малювання на піску дитина розслабляється, у неї проходять страхи, комплекси, розвивається впевненість у собі. Адже на піску дитина може намалювати все, що завгодно. А невдалий малюнок дуже легко виправити, розрівнявши поверхню піску і продовжуючи малювати доти, доки не отримаєш задумане. Малювати можна не лише на поверхні піску, але й самим піском. Для цього промитий пісок ми фарбуємо у різні кольори і просушуємо. Пісок різного кольору зберігаємо у спеціальних ємкостях.

Малювати піском можна вже з дітьми раннього віку. Для цього використовуємо трафарет. Щоб його виготовити, на білий аркуш паперу наносимо контур малюнка, скажімо, кішки. Потім цей малюнок вирізаємо. Отримуємо аркуш з вирізаним трафаретом. Трафарет накладаємо на аркуш паперу. Пропонуємо малюку замалювати кицю клеєм. Не страшно, якщо малюк виходить за межі малюнка, адже трафарет потім зніматиметься. Далі надаємо малюку можливість самому обрати кольоровий пісок для малювання, яким він притрушує зображення. Зайвий пісок зсипаємо у ящик, знімаємо трафарет і отримуємо зафарбовану кішку. Зображення кішки можна домалювати фарбами – намалювати очі, смужки, плямки тощо. Кішку можна вирізати і «посадити» на заготовлене зображення даху будинку тощо.

Коли діти навчаться наносити клей на аркуш, не виходячи за межі малюнка, можна розмальовувати піском зображення у розмальовках. Для цього дитина спочатку наносить клей на частини зображення певного кольору, присипає їх зверху піском цього кольору, струшує зайвий пісок і переходить до послідовного «зафарбовування» піском відповідного кольору інших деталей зображення. Коли зображення висихають, їх можна вирізати і створити будь-яку колективну композицію.

Дітям подобається виконувати колективні зображення на різні теми, зокрема на морські. Фарбами за допомогою своїх долоньок діти малюють риб та медуз, а піском – морське дно, на якому можна розмістити справжні мушлі.

Старші дошкільники вже можуть самостійно намалювати малюнок простим олівцем, а потім розфарбувати його кольоровим піском.

Для того щоб малювати кольоровим піском, діти мають оволодіти певними прийомами, докласти розумових і фізичних зусиль. Малюків цікавить процес, їм подобаються сліди, які залишає кольоровий пісок на папері. Дітей старшого дошкільного віку більше цікавить результат. Коли діти струшують безформенну купку піску з аркуша паперу і бачать результат – зображення певного предмета, рослини,

пташки чи тварини, у них з'являється мотивація до подальшої творчості.

Учимося, граючись у пісочниці.

Сухий і мокрий пісок ми використовуємо практично на всіх заняттях. Адаже на піску можна ще й «писати». Так, писати букви і цифри... Дітям не страшно помилитися: це не папір, і легко можна виправити допущені помилки, тому на піску діти пишуть із задоволенням. Під час вивчення знакової системи окрім написання самих знаків ми використовуємо і такий прийом, як домальовування. Наприклад: Намалюйте фігуру, яку ми сьогодні вивчали, і домалюйте її так, щоб вийшов предмет. Напишіть цифру, яку ми сьогодні вивчали, і «оживіть» її – домалюйте їй платтячко. У цьому платтячку цифра піде на бал разом з Попелюшкою.

Пісочницю, особливо влітку, можна використовувати для закріплення тих знань, що отримали діти протягом навчального року.

Пісок і казка.

Діти дуже люблять незвичайні історії і казки, які не лише переносять їх з реального світу у чарівний, казковий, але й розширюють їхній кругозір. Через казку, звернену до серця дитини, особливо народну, не спотворену впливом сучасної цивілізації з притаманним їй прагматизмом, діти отримують перший соціальний досвід: знання про людей, про добро і зло та їх протисторова у людському суспільстві.

Розповідаючи казку «Колобок», ми разом з дітьми виготовляємо з піску її головного героя. А розігруючи казку «Колосок», «печемо» пиріжки, якими можна всіх «пригостити». Тут і формочки можуть знадобитися, і камінчики для прикрашання. А для Курочки Ряби можна зробити гніздечко, куди вона «нестиме» пісочні яєчка.

Казку на піску можна розіграти, пересуваючи персонажів у різних напрямках. При цьому діти поступово навчаються співвідносити мовлення з діями персонажів і починають самостійно творити, змінюючи сюжет, додаючи нових дійових осіб тощо.

Казки на піску – не лише цікаве проведення часу та приємне й доступне дитині заняття, але й істотний механізм розвитку в дитині тонкого розуміння внутрішнього світу людей, спосіб зняття тривоги і виховання впевненості у своєму майбутньому. За допомогою казок на піску можна виховувати дитину, допомагати долати негативні сторони її особистості, які лише починають формуватися.

Наприклад, жадібній дитині дуже корисно буде розіграти сюжет з «Казки про рибака і рибку» Олександра Пушкіна. У пісочниці створюють «море» – розгрібають пісок, вивільнюючи його дно, пофарбоване у голубий колір, що символізує море, а на його піщаних берегах за допомогою дрібних іграшок розігрують дійство.

Казку на піску може вигадати і сам педагог. Головне, щоб у цих казках завжди добро перемагало зло. Кількість персонажів таких казок має бути невеликою, сюжетні повороти – м'якими, спокійними, гарними. Казки на піску повинні бути емоційними, але такими, що оберігають духовний світ і спокій дитини, не несуть у собі тривожності і страхів. Прикладом може бути така авторська казка на піску:

У пісочній країні (погладьте її долонькою) жив-був піщаний чоловічок. Він жив у печері. Зробіть печеру для чоловічка такою, якою ви собі її уявляєте. Зимом піщаний чоловічок спав у своїй печері, а весною прокидався. Уявімо, що наступила весна. Візьміть необхідні предмети, щоб показати прихід весни (заздалегідь можна приготувати штучні квіти тощо). Яскраве Сонце (його показує дорослий) привіталося з піщаним чоловічком (індивідуально з кожною дитиною виконується ритуал привітання). Яскраве, лагідне Сонце помітило, що він дуже сумний і запитало: «Чому ти сумуєш? (Запитуємо кожную дитину.) Ти, мабуть, сумуєш тому, що живеш один. Отже, тобі треба знайти друга, тоді ніколи не сумуватимеш». Діти, у мене до вас є пропозиція – знайдіть друга для свого піщаного чоловічка і збудуйте ціле піщане містечко.

Роль дорослого в організації ігор з піском.

Після того, як дорослий підготує обладнання для ігор, створить атмосферу доброзичливості, він виконує роль уважного глядача. Позиція дорослого – це «активна присутність» (принести іграшки, воду, віднайти необхідні матеріали тощо), а не керівництво процесом. Ігри дітей з піском ніколи не інтерпретують і не обговорюють. Цікаві моменти дорослий може фотографувати для виставок, альбомів тощо.

Заняття з піском поліпшують емоційний стан дітей: гіперактивних пісок врівноважує, скутих – розслаблює, тривожних – заспокоює, агресивних – втихомирює. Під час занять та після них усі діти задоволені і виходять з бажанням зустрітися знову. І це, мабуть, найголовніше, що дають дітям ігри з піском.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ З ПІСКОМ

Гра з піском, як засіб розвитку та самотерапії дитини відомий з древніх часів. Піддатливість піску пробуджує бажання творити з нього мініатюрну картину світу. Людина виступає у пісочниці, як творець-один життєвий сюжет змінює другий.

Гра з піском – це натуральний і посильний для кожної дитини вид діяльності. Дитина, часто, словами не може висловити свої переживання, страхи, і тут йому на допомогу приходять ігри з піском. Проігруючи хвилюючі його ситуації за допомогою іграшкових фігурок, створюючи картину власного світу з піску, дитина звільнюється від напруги. А найголовніше вона набуває безцінного досвіду символічного вирішення багатьох життєвих ситуацій, тому що у справжній казці все завжди закінчується добре!

Перенесення традиційних педагогічних занять у пісочницю дає більший виховний і педагогічний ефект, ніж сталі форми навчання.

По-перше, суттєво збільшується бажання дитини дізнаватися про щось нове, експериментувати та працювати самостійно.

По-друге, у пісочниці суттєво розвивається тактильна чуттєвість, як основа «ручного інтелекту».

По-третє, у іграх з піском більш гармонійно і інтенсивно розвиваються всі пізнавальні функції (сприймання, увага, пам'ять, мислення) а також мова і моторика.

По-четверте удосконалюється предметно-ігрова діяльність, що в подальшому сприяє розвитку сюжетно-рольової гри і комунікативних навичок дитини.

По-п'яте, пісок, як і вода, має можливість «заземляти» негативну енергію, що особливо актуально з «особливими» дітьми.

Умови роботи з дітьми:

1. Згода і бажання дитини.
2. Спеціальна підготовка вихователя, його творчий підхід до проведення заняття.
3. У дітей не повинно бути алергії на пил від сухого піску, шкіряних захворювань та порізів на руках.

Обладнання «педагогічної пісочниці»

1. Водонепроникний дерев'яний ящик чи пластмасовий таз, дно та борти котрих повинні бути голубого/синього кольору (дно символізує воду, а борти-небо). Висота бортів не менше 10см. Розміри великої пісочниці для під групових занять – 90х70см, пісок у ній можна розділити на дві частини: сухий та мокрий.

2. Пісок повинен бути жовтого чи світло-коричневого кольору, піщинки середнього розміру. Піском заповнюють 1/3ящика. Перед використанням пісок повинен бути просіяний, промитий, продезинфікований.

3. Набір іграшкового матеріалу (зберігається в пластикових контейнерах з отворами):

- лопатки, широкі пензлики, ситечка, воронки;
- різні пластикові формочки, різної величини;

– колекція мініатюрних фігурок заввишки не більше ніж 8 см.

До набору іграшок входять:

- людські персонажі;
- будівлі: хатки, школи, дитячого садка;
- тварини: свійські, дикі, доісторичні, морські та ін.;
- машини: сухопутні, водні, космічні, бойові та ін.;
- рослини: дерева, кущі, квіти, овочі та ін.;
- споруди: мости, огорожі, ворота, сараї;
- природні предмети: черепашки, гілочки, каміння, кістки, яйця та ін.;
- символічні предмети: ящики зі скарбами, коштовності та ін.;
- казкові герої: злі та добрі;
- пластикові або дерев'яні літери і цифри, різні геометричні фігури (круги, трикутники, прямокутники, піраміди та ін.);
- набір маленького іграшкового посуду та іграшкові ліжка;
- підсобний матеріал: камінці, мушлі, гілочки, соломинки, гудзики.

Усе, що зустрічається у навколишньому світі, може стати частиною колекції для роботи з піском. Фігурки в кімнаті пісочної терапії доречно розставити за темами.

МЕТОД ПІСОЧНОЇ ТЕРАПІЇ В РОБОТІ З ДОШКІЛЬНИКАМИ

Пісок і вода – відмінні інструменти, що необхідно використовувати в грі, адже гра – основний спосіб розвитку дітей у дошкільному віці. Для дітей пісочна терапія – звичайна форма експресії, і вони охоче залучаються до праці.

Відмінність пісочної терапії від решти форм діяльності полягає в тому, що вона дозволяє дитині створювати світ, що забезпечує їй шлях до бажаних почуттів та думок. Цей світ дитина може розглядати, змінювати, обговорювати,

випробовувати. Дітей у пісочній терапії приваблює те, що тут немає жодного неправильного або правильного способу гри в піску, а пісочний світ створюється без підготовчої роботи, без планування і відповідає внутрішньому світу самої дитини.

Часто маленькі діти утруднюються у вираженні своїх переживань через недостатній розвиток вербального апарата, недостатність уявлення або затримку розвитку, тому запропонована техніка може виявитись дуже корисною. Невербальна експресія з використанням різноманітних предметів, піску, води, а також конструктивних і пластичних матеріалів для них найбільш природня, що стає особливо значущим за наявності в дитини певних мовленнєвих порушень. Кожна обрана фігурка втілює який-небудь персонаж, що може взаємодіяти з іншими героями. Дитина сама вигадує, про що вони говорять або що роблять; іноді вона може запросити психолога долучитися до гри і виконувати роль якого-небудь персонажа. У всіх цих випадках дитина почувується господарем свого маленького світу і є режисером драми, що розігрується на пісковому аркуші. Те, що колись приховувалось у глибині дитячої душі, виходить назовні; персонажі гри починають рухатися, виражаючи найактуальніші для дитини почуття й думки.

Гра на піску з фігурками особливо корисна в роботі з тими дітьми, які не виявляють бажання виразити свої переживання. Діти із заниженою самооцінкою, підвищеною тривожністю й сором'язливістю зазвичай охоче обирають фігурки й перемикають на них свою увагу. Діти з нестійкою увагою є досить експресивними; гра дає їм багаті кінестетичні відчуття. Агресивні діти легко обирають персонажів, що символізують «агресора» і його «жертву». Діти, які зазнали психічної травми, уважають таку гру досить корисною для себе: вона допомагає їм заново пережити травматичну подію і, можливо, позбутися пов'язаних із нею переживань. Успішним може бути застосування цієї техніки з дітьми, які

переживають стрес у результаті втрати близьких або розлуки з ними.

У процесі пісочної терапії можуть коригуватися деякі неадаптивні настанови, ірраціональні уявлення. Один з основних механізмів позитивної дії пісочної терапії заснований на тому, що дитина отримує досвід створення маленького світу, що є символічним вираження її здатності та права будувати своє життя, свій світ власноруч.

ОРГАНІЗАЦІЯ ІГОР-ЗАНЯТЬ З ПІСКОМ

Кожен із дорослих пам'ятає, як колись у дитинстві вабили до себе пісок та вода, як постійно виникало бажання «відтворити» мамині пиріжки з піску або побудувати казковий палац із фантастичними фігурами, або заховатись з улюбленою іграшкою в підземний піщаний тунель. Саме за допомогою ігор у пісочниці дітям надається можливість будувати власний світ, модель свого Всесвіту, відчуваючи себе його творцем.

Гра для дитини є символічною мовою для самовираження. Використовуючи різноманітні іграшки, дитина може продемонструвати адекватніше, ніж висловитися, я вона ставиться до себе, до дорослих, до певних подій у своєму житті, до оточуючих.

Гра дітей є для них засобом комунікації. Діти повніше і безпосередніше виражають себе у спонтанній, ініційованій ними самими грі, ніж у словах, оскільки в грі вони почуваються зручніше. Для дітей «відіграти» свій досвід і почуття – це найбільш природня динамічна й оздоровлююча діяльність, якою вони можуть зайнятися.

Гра в піску сприяє розв'язанню конфліктів і передачі відчуттів. Іграшки озброюють дитину відповідними засобами, адже вони є тим середовищем, у якому може здійснюватися самовираження дитини. У вільній грі дитина може виразити те, що їй хочеться зробити. Коли вона грає самостійно, а не за вказівкою дорослого, то здійснює багато незалежних дій.

Ігри-заняття бажано проводити з підгрупою дітей в одній великій або в декількох малих пісочницях.

Вихователь знайомить дітей з іграшкою в іграх з піском-це може бути «Пісочна фея», «Господиня пісочниці», «Королева пісочного світу». Іграшка повинна бути гарною та цікавою для дітей. Вихователь у ході проведення ігор звертає увагу дітей на зміни тактильних відчуттів, спонукаючи їх висловлюватися, порівнювати.

Ведучий повинен слідкувати за реакцією дітей при маніпуляціях з сухим піском та мокрим піском. Якщо дитина відчуває дискомфорт, не можна заставляти дитину продовжувати займатися у піску. Вихователь спочатку показує всі рухи у піску, потім діти їх повторюють, старші діти, по бажанню пропонують свої варіанти, а молодші виконують за вихователем.

Гра з Пісочною феєю.

Пісочна фея запрошує до себе в гості, в пісочницю. Діти уважно розглядають саму пісочницю (форму, колір, матеріал з якого вона зроблена). Також діти з допомогою феї визначають деякі правила поведінки у пісочниці.

Потім діти говорять про те, які ігри і заняття у піску приносять задоволення і радість. Фея хвалить кожну дитину і пропонує погратися з нею у різні ігри. Заняття у пісочниці закінчуються ритуалом прощання.

Правила поведінки у пісочниці.

Неможна викидати пісок з пісочниці.

Неможна кидати пісок в інших дітей.

Неможна брати пісок у рот.

Після гри потрібно допомогти прибрати всі іграшки на місце.

Після гри в піску треба вимити ручки.

Для закріплення правил поведінки у пісочниці діти можуть самостійно, чи з допомогою дорослих зобразити правила поведінки у пісочниці на папері. Найкращі малюнки можна прикріпити поряд з пісочницею.

Маніпуляції з пісочною поверхнею – діти заповнюють піском формочки, малюють на пісочній поверхні лінії, роблять відбитки, збирають пісок у грудочки, створюють гірки.

Проникнення у товщу піску – копання ям і тунелів, ховання в піску предметів із наступним їхнім діставанням.

Ігри з піском із застосуванням води – діти можуть капати нею на пісок або навіть лити у великій кількості.

Орієнтовний перелік вправ для кожного типу дій із піском

Вправи, що спрямовані на маніпуляції з пісочною поверхнею «їдуть машинки, повзуть змійки, котяться санки» – «ковзання» долонями по поверхні піску з використанням зигзагоподібних, колових рухів, а також зверху вниз, зліва направо тощо.

«До нас завітали казкові змійки» – виконання тих самих рухів ребром долоні.

«Доженемо казкових зміюк» – «проходження» долоньками слідами, прокладеними раніше.

«Художники-чарівники» – створення візерунків, нескладних зображень предметів за допомогою відбитків долонь, кулачків, пальчиків.

«Ласкавий пісочок» – «проходження» по поверхні піску окремо кожним пальцем спочатку правої, потім лівої руки, після цього – однойменними пальцями обох рук

«Загадкові сліди» – «проходження» по поверхні піску пальцями, що згруповано по два, три, чотири, п'ять.

«Грасмо на піаніно (комп'ютері)» – виконання характерних рухів пальцями, кистю руки.

Вправи, спрямовані на проникненням у товщу піску

«Море хвилюється» – ворушіння руками у піску, спостереження за тим, як змінюється піщаний рельєф.

«Міна» – відкопування «міни» (рук іншого гравця 1-3 дрібних предметів) без торкання її, коли дитина «сапер» може діяти руками, дмухати на «міну», допомагати собі тоненькими паличками тощо.

«Секретик для моєї подружки» – виготовлення хованок із застосуванням скелець, фантиків, блискіток, квіточок тощо.

Граючись у піску, необхідно враховувати вікові особливості дитини.

Ігри бажано проводити з підгрупою дітей або індивідуально в одній великій або декількох малих пісочницях.

Вихователь знайомить дітей з іграшкою, що використовуватиметься в іграх із піском, – це може бути Піскунчик, Господиня пісочниці, Королева пісочного світу. Іграшка повинна бути красивою і зручною для дітей, її можна використовувати тільки в пісочниці або (у виняткових випадках) на заняттях у групі, оскільки від її імені вихователь оголошує всі правила поведінки заборони і заохочення.

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ-ВПРАВИ НА ПОВЕРХНІ СУХОГО ПІСКУ

1. Вправа «Здрастуй пісок»

Мета: зниження психофізичного напруження.

Вихователь від імені феї пропонує по-різному привітатися з пісочком, тобто різними способами доторкнутися до піску.

- доторкнутися до піску кожним пальчиком по черзі однієї, потім другої руки, потім всіма пальчиками одночасно;

- легко стиснути кулачок з пісочком, потім повільно висипати його у пісочницю;

- доторкнутись до піску всією долонькою-внутрішньою, потім тильною стороною.

В останньому випадку можна захвати у піску маленьку іграшку: «З тобою захотів привітатися житель піску...»

Діти старшого віку описують та порівнюють свої відчуття: «тепло-холодно», «приємно-неприємно» і так далі.

2. Вправа «Пісочний дощик»

Мета: регуляція м'язової напруги, розслаблення.

Пісочна фея: У моїй країні може іти незвичайний пісочний дощик та дути пісочний вітерець, Це дуже приємно. Ви

можете самостійно влаштувати такий дощик і вітерець. Дивіться, як це відбувається.

Дитина повільно, а потім швидко сипле пісок із свого кулачка у пісочницю, на долоньку дорослого, на свою долоньку.

Дитина закриває очі і кладе на пісок долоньку з розтопиреними пальчиками, дорослий сипле пісок на будь-який пальчик, а дитина називає пальчик.

Потім вони міняються.

3. Вправа «Незвичайні сліди»

Мета: розвивати тактильні відчуття, уяву.

«Ідуть ведмежатка» – дитина кулачками і долоньками з силою надавлює на пісок.

«Стрибають зайчики» – кінчиками пальчиків дитина стукає по поверхні піску, рухаючись у різних напрямках.

«Повзуть змійки» – дитина, розслабленими пальчиками рук робить поверхню піску хвилястою (у різних напрямках).

«Біжать жучки-павучки» – дитина рухає всіма пальцями, імітуючи рух комах (можна повністю занурювати руки у пісок, зустрічатися під піском один з одним – «жучки вітаються»).

4. Вправа «Візерунки на піску»

Мета: закріплення знань про сенсорні еталони, встановлення відповідностей.

Хід гри

1 варіант. Дітям пропонується пальцем, ребром долоні, пензликом намалювати різні знайомі геометричні фігури та створити різноманітні візерунки (прямі та хвилясті доріжки, огорожі, драбинки).

Можна запропонувати продовжити візерунок, що розпочне вихователь, або відтворити візерунок, намальований на папері.

2 варіант. Дітям пропонується ті самі візерунки на піску відобразити шляхом викладання в заданій послідовності предметів, наприклад: камінчиків, жолудів, великих гудзиків тощо.

5.Гра-вправа «Ми створюємо світ»

Мета: розвиток та розширення уявлень дитини про навколишній світ живої та неживої природи, про світ людини.

Вихователь показує способи побудови у пісочниці різних живих та неживих спільнот-місто, село, ліс, річка, озеро, острів, а потім в ігровій формі спонукає дитину будувати самостійно чи по інструкції різні природні та рукотворні спільноти.

6.Вправа «Ми їдемо у гості»

Мета: розвиток просторових уявлень,орієнтування на «пісочному листку»

Вихователь в ігровій формі знайомить дитину з просторовими уявленнями (чи закріплює знання) верх-низ, право-ліво, над-під, центр, куток. Дитина за допомогою інструкцій дорослого пальцями «ходить, стрибає, повзає» по піску, зображуючи різних персонажів.

7.Гра-вправа «Секретні завдання кротів»

Мета: розвиток тактильної чутливості під час занурення рук у пісок; активізація інтересу до мешканців, які живуть під землею.

Заздалегідь необхідно ознайомити дітей із тваринами, які мешкають під землею (кріт, ховрах, миші).

«Перетворимо руки на кротів»

Вихователь. Сьогодні наші руки можуть перетворюватися на кротів.

Вихователь змахує руками, складає їх певним чином і показує дитині намальовані на кісточках пальців очі, ніс і два зуби. Потім вихователь пропонує занурити одну руку в пісок, повернути нею під піском (звертає увагу дитини на зміну поверхні піску), а потім обережно розкопати кожен палець.

«Кроти на прогулянці»

Усі дії здійснюються із заплющеними очима: шукати в піску пальці одне одного, потискувати їх — «кроти вітаються ласкаво» або «з силою потискують одне одному лапки».

8. Гра-вправа «Пісочні хованки»

Мета: розвиток тактильної чутливості, зорового сприймання, мислення, невимушеності.

Іграшки хочуть погратися з тобою у хованки. Вибери іграшку, яка найбільше тобі подобається. Ти закриєш очі, а вона сховається в пісок, а потім дитина повинна знайти іграшку. Можна роздувати пісок, розкопувати пальчиками, використовувати палички, пензлики.

9. Вправа «Вітер піщаної пустелі»

Мета: навчання дітей регулювати власне дихання за допомогою дихальних вправ.

Дітям пропонуються для вправи трубочки для коктейлю.

Діти вчаться управляти вдихом і видихом, не затягуючи пісок у трубочку. Старшим дошкільникам можна запропонувати висловити приємні побажання своїм друзям, примітати пісочну країну, а потім спробувати подути на пісок крізь трубочки, видуваючи заглиблення на його поверхні та зображуючи піщаний вітер у пустелі, а також подути на свої долоні з піском, здуваючи його в пісочницю.

10. Вправа «Пісочні майстри»

Мета: закріплення знань про геометричні фігури, просторові уявлення; розвиток слухової та зорової пам'яті.

Піскунчик просить дітей перетворитися на майстрів та допомогти жителям пісочної країни спорудити будиночки. Дітям пропонується обрати необхідний додатковий матеріал (елементи конструктора, гілочки, камінці тощо). А потім вихователь пропонує кожній дитині «розселити всіх жителів пісочниці» в побудоване житло.

11. Вправа «Відгадай, хто був у гостях»

Мета: розвиток зорового та тактильного сприйняття.

I варіант. Діти мають відгадати та назвати зображені на піску відбитки (сліди звірів, будівлі, силуети тварин), а також знайти серед запропонованих іграшок еталони, що були використані.

II варіант. Частині дітей пропонується самостійно відтворити відбитки, а відгадати та назвати їх необхідно

решті дітей зі допомогою тактильного сприйняття (тільки за допомогою рук).

12. Вправа-гра «Кольоротерапевтичний місточок»

Мета: розвиток творчих здібностей дітей, оригінальності мислення; психоемоційне розвантаження.

Вихователь пропонує дітям обрати камінці того самого кольору, який їм подобається, викласти з них на піску різнокольоровий місток, «походити» по ньому за допомогою своїх пальчиків, перебираючи ними.

13. Вправа «Живі камінці»

Мета: розвиток творчої уяви дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь викладає камінці на піску у довільній послідовності та розповідає дітям про те, що колись ці камінці були живими істотами, але злий чаклун перетворив її на каміння. Потім вихователь пропонує дітям повернути «живим камінчикам» їх справжній вигляд за допомогою різних паличок, камінчиків, маленьких іграшок, листочків, каштанів, горішків, малювання на піску тощо.

Діти домальовують або добудовують на піску якусь тварину за допомогою докладання до камінчиків різних паличок або інших підручних матеріалів.

14. Вправа-гра «Розкажи, камінець!»

Мета: розвиток творчої уяви, сенсорної сфери, мислення; психоемоційне розвантаження.

Вихователь пропонує дітям уявити, що камінець, який мешкає у піску, – жива істота і з ним можна поспілкуватися.

Вихователь. Привітайтеся із ним! Розкажіть йому, як вас звати, де ви мешкаєте, що любляете, які у вас є друзі. Попрощайтеся із камінцем. Потім сховайте камінець у піску, щоб він після такої розмови міг відпочити до іншої зустрічі.

15. Вправа «Цікавий камінець»

Мета: психоемоційне розвантаження; розвиток творчої уяви дітей.

Вихователь звертається до дітей із проханням звернути увагу на камінець, що лежить на піску, і запитує в дітей, на що він схожий.

16. Вправа «Кольоровий настрій»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей.

Вихователь пропонує дітям, використовуючи різнокольорові камінці на піску, зобразити свій настрій.

17. Вправа «Малюємо на камінцях»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей.

На великих камінцях, що лежать на піску, діти за допомогою пензлика та гуаші малюють за бажанням різних тварин. Після цього дошкільники по черзі розповідають про своїх тварин (як їх звати, де вони мешкають, який у них настрій, чим вони займаються тощо).

18. Вправа-гра «Пісочний лабіринт»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей.

Вихователь пропонує дітям вирушати у подорож пісочним лабіринтом, який вони самі збудують. На піску за допомогою камінців діти разом із вихователем викладають лабіринт. Після цього кожна дитина по черзі «проходить цей лабіринт по піску пальчиками спочатку із заплученими, а потім – із розплющеними очима. Під час виконання завдання вихователь за потреби допомагає дитині.

19. Вправа «Існує-не існує»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Під веселу музику діти вітаються з піском, торкаючись його руками.

На сигнал «Стоп» музика припиняється, і діти виймають руки з піску. Потім вихователь пропонує дітям по черзі перетворитися на «чаклунів», одягаючи на голівки «шапки» (ковпаки з паперу). Та дитина, яка стає «чаклуном», розповідає решті дітей, чого не буває на світі. Дитина може

припускатися помилок навмисно, а решта дітей стежать за відповідністю розповіді.

20. Вправа-гра «Пісочне місто»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь пропонує дітям створити на піску незвичайне пісочне місто за допомогою різних матеріалів: пластмасових кришечок та маленьких пляшечок, коробочок, камінців, паличок тощо. Діти виконують завдання.

21. Вправа «Музична споруда»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь пропонує дітям прослухати спокійну музику і під неї створити таку споруду, яка в їхній уяві відповідає цій музиці. Діти можуть використовувати різні підручні матеріали: камінці, палички, каштани, мушлі, маленькі іграшки тварин, людей тощо.

22. Вправа-гра «Пісочне сонечко»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь пропонує дітям намалювати пальчиками на піску коло, а потім «домалювати» сонечко за допомогою, підручних матеріалів. За допомогою камінців діти викладають оченята у сонечка, паличками – його промінчики.

23. Вправа-гра «Пісочна казка»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь пропонує дітям придумати казку про мешканця піску Піскунчика, а потім зобразити цю казку на піску.

24. Вправа-гра «Пісочний настрій»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Діти за допомогою пальчиків зображують на піску різний настрій – пантоміми настрою.

Вихователь. Ось пісок посміхається, а ось він сумує, а ось він розізлився тощо.

25. Вправа «Знайди каблучку»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь. У пісках люди часто знаходять скарби. І в цьому пісочку теж, мабуть, є скарб.

Заздалегідь вихователь ховає в піску каблучку. Потім вихователь пропонує дітям ручками пошукати, чи є скарб в їхній пісочниці. Діти шукають каблучку навромацки.

26. Вправа «Танок маленьких піщинок»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Діти стають навколо пісочниці. Вихователь пересипає пісок із руки в руку і звертає увагу дітей на маленькі піщинки. Потім вихователь пропонує дітям перетворитися на маленькі піщинки і затанцювати. Діти під музику кружляють навколо пісочниці.

27. Вправа «Знахідка»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь ховає в піску маленькі іграшки різних тварин відповідно до кількості дітей. Далі дітям пропонується знайти в піску, занурюючи туди ручки, якусь одну тварину і розповісти про неї, її поведінку в природі, її настрої тощо.

28. Вправа «Будинок серед піску»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь просить дітей уявити, що в піску споруджено великий будинок, що складається з декількох поверхів. Потім діти споруджують цей будинок на піску за допомогою підручного матеріалу та умовно розселяють у ньому різних тварин. Після цього вихователь проводить бесіду з дітьми за запитаннями: «Як ви вважаєте, що необхідно робити мешканцям нашого пісочного будинку в таких випадках, якщо:

- буде дуже холодно;
- буде спекотно;
- загублять ключі;
- почнеться пожежа;
- мешканці почнуть сваритися одне з одним».

29. Вправа «Танок на піску»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Діти сідають навколо пісочниці, розмістивши ручки на піску, під музику виконують танцювальні рухи руками, удаючи, що «танцюють».

30. Вправа «Пісочна квітка»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь пропонує дітям задалегідь виготовлені з різнокольорового картону пелюстки. Діти обирають серед них пелюстки того кольору, який їм подобається, усі разом викладають на піску чарівну пісочну квітку.

31. Вправа «Малюємо по колу»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь мовчки починає зображувати на піску якийсь певний сюжет казки. Діти по одному продовжують цю роботу також, не розповідаючи про свій сюжет. Після виконання робота обговорюється.

32. Вправа-гра «Пісочні небиллиці»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Діти об'єднуються у дві команди. Обидві команди в окремій пісочниці виготовляють сюжет певної казки, припускаючись при цьому п'яти помилок – ставлять персонажі або якісь речі з інших казок. Після цього обидві команди міняються пісочницями і відгадують, де припущено помилки.

33. Вправа-гра «Моє бажання»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь пропонує дітям подумати, чого вони бажають, а потім кожному окремо відтворити своє бажання на піску за допомогою підручного матеріалу. Діти називають свої бажання і розповідають, як вони відтворили їх на піску.

34. Вправа-гра «Золота рибка»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Кожна дитина за допомогою малювання пальчиками на піску та підручних матеріалів зображує силует золотої риби.

Потім діти по черзі називають ім'я своєї золотої риби і висловлюють їй уголос своє бажання.

35. Вправа «Зберемо фігурку риби»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Дітям пропонується за допомогою вирізаних із паперового картону геометричних фігур (квадрат, круг, трикутник) викласти на піску силует риби і розповісти про неї (її ім'я, звички тощо).

36. Вправа-гра «Різнокольоровий пісочний малюнок»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, дрібної моторики, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь заздалегідь готує коробочки з різнокольоровим піском. Діти на аркушах паперу «малюють» різнокольорові малюнки, насипаючи пісок повільно та обережно на папір.

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ-ВПРАВИ НА ПОВЕРХНІ МОКРОГО ПІСКУ

Важливо, щоб діти дошкільного віку вже знали особливості сухого піску і гри з ним.

Пісочна фея: у нашій пісочній країні іноді ідуть дощі, з'являються справжні річки та озера. Хочете подивитися як це відбувається?

Вихователь ділить пісок у пісочниці на дві частини показує дітям способи зволоження піску:

«Струмок тече»

Вихователь ллє воду на одну частину піску з лїйки.

«Дощик моросить»

Друга частина піску зволожується з бризкалки.

Вихователь звертає увагу дитини на запах і колір піску, як він змінився. Потім діти самостійно зволожують пісок.

Діти вітаються з мокрим піском. Ігри проводяться, схожі на ігри з сухим піском.

Гра «Нірки-горбики»

Діти кожним пальцем, по-черзі, потім всіма пальцями одразу робить дірочки в піску-будиночки для мишок, ліпить горбики-будиночки для черепашок.

1.Вправа «Відбитки»

Використовуючи формочки, із зображенням тварин, транспорту, різних за величиною геометричних фігур. Вихователь і діти по черзі роблять відбитки на мокрому піску, потім дитина по інструкції вихователя виготовляє серію відбитків, коментуючи процес. У таких іграх можна використовувати завдання на класифікацію предметів, наприклад-тільки геометричні фігури, тільки тварини.

2.Гра «Пісочні будівельники»

Мета: закріпити просторові уявлення,розвиток зорової та слухової пам'яті.

Жителі пісочної країни просять допомогти їм побудувати будиночки. Для початку нам потрібно намітити на піску, де будемо будувати той чи інший будинок. Наприклад, колобок полюбить будиночки тільки круглої форми, жираф-тільки прямокутні, а бегемотик хоче жити у квадратному будиночку. допоможи жителям пісочниці.

3.Гра «Хто до нас приходив?»

Мета:розвиток зорового та тактильного сприймання.

Дитина закриває очі, вихователь виготовляє за допомогою формочка відбиток, потім дитина відгадує формочку, яку

використав дорослий. Потім вони міняються ролями. Формочки заздалегідь оглядаються, обводяться контури.

4.Вправа «Візерунки на піску»

Мета: розвиток зорово-моторної координації, процесу класифікації, уяви.

На мокрому піску виходять більш чіткіші візерунки, доріжки, тому їх можна використати в іграх на класифікацію. Наприклад, по хвилястій лінії ідуть тільки люди, по прямій доріжці ідуть тільки машини, а на парканчику сидять-пташки. Дитина вибирає потрібні фігурки чи картинки і розставляє на потрібну доріжку.

На мокрому піску можна малювати достатньо чіткі обличчя, навчаючи дитину графічних способів зображення емоцій людини: радість, сум, злість, страх, здивування.

Будь-які самостійні ігри дітей у піску мають психопрофілактичну цінність, починаючи від простих маніпуляцій з піском (пересипання, закапування, здавлювання, коли дитина дме на пісок) до складних сюжетно-рольових ігор.

5.Гра-вправа «Пісочний круг»

Дитина малює на піску будь якими способами круг і прикрашає його різними предметами: камінцями, насінням, гудзиками, монетами. Дитина може дати назву своєму «пісочному кругу». Ті ж маніпуляції він проводить з відбитками своїх долоньок, при цьому може придумати історію про кожний палець.

Гра з піском, особливо для дітей молодших груп є можливо, самим природнім і посильним способом само терапії. Психологи і вихователі молодших груп можуть використовувати ігри з піском як засіб адаптації дітей до життя у дитячому садочку.

Вихователь, через гру з дитиною у пісочниці, може розповісти про норми і правила поведінки у групі. У свою чергу, для дитини, яка ще погано розмовляє, пісочниця стає своєрідним театром одного актора, сценою для його внутрішнього Я. Через гру з піском у дитини зароджується та

підсилюється почуття довіри, прийняття та успіху, а також вирішуються *наступні задачі*:

1. У пісочниці швидше налагоджуються довірливі відносини між вихователем та дитиною. Для дитини роль вихователя стає зрозумілою, передбачуваною і значущою, що підсилює його довіру до оточуючого світу.

2. У іграх з піском проходить зниження високого рівня психічної напруги як дитини, так і вихователя. Це приводить до скорочення термінів психофізичної адаптації.

3. У пісочниці, під час взаємодії з вихователем та однолітками, дитина більш свідомо та швидко засвоює норми і правила поведінки та спілкування у групі.

4. У пісочних іграх з фігурками дитина за допомогою вихователя програє психотравмуючу ситуацію розлучення з батьками, зустріч з невідомим, засвоює позитивні способи поведінки.

5. Вихователь стає для дитини провідником у засвоєнні умінь, навичок та знань про навколишній світ і самого себе у цьому світі.

6. Гра-вправа «Зустріч»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь розміщує в тацю з водою різних морських мешканців (іграшки) попарно відповідно до кількості дітей. Діти, занурюючи ручки у воду, виймають по одній іграшці. Далі вихователь пропонує кожній дитині перетворитися на мешканця моря, якого вона витягла, і знайти у воді такого самого, зустрітись із ним у воді та привітатись.

7. Гра «Живі кораблики»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь пропонує дітям, використовуючи заздалегідь приготовлені пелюстки живих квітів, утворити на воді картину з різних корабликів. Діти пускають по воді умовні кораблики (пелюстки квітів) і допомагають їм рухатись, дмухаючи на них.

8. Гра «Подорож краплинки»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь нагадує дітям про те, що маленькі та великі водоймища складаються з маленьких краплинок. Далі пропонує дітям придумати казку про маленьку краплинку, яка потрапила з хмарки в море і потім вирушила подорожувати.

9. Гра «Морське дно»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь готує різнокольорові камінці та пропонує дітям покласти на дно прозорої таці з водою камінці якогось одного кольору так, щоб вони покрили дно повністю. Після цього вихователь звертається до дітей із запитаннями про те, чи змінився колір водички; як змінюється освітлення у водоймищі, якщо навколо темніє або світить сонечко.

10. Гра «Шторм»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

У тацю з водою діти пускають паперові кораблики. Вони крізь коктейльні трубочки дмухають на водичку, утворюючи «шторм на морі».

11. Гра «Підводне телебачення»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь пропонує дітям пограти в гру, у якій кожна дитина буде незвичайним «телеведучим». Кожній (розповісти) про різних мешканців підводного світу. Діти самі обирають, про кого вони розповідатимуть і що саме.

12. Гра «Риби»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви; сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь опускає в тацю з водою іграшки рибок різного розміру (маленькі рибки, середнього розміру дельфінів, великих китів) і звертається до дітей із питанням, чи

однакові риби, чим вони різняться між собою, чи однаковий у них характер, чи однаково вони харчуються тощо.

13. Гра «Я – мешканець води»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь говорить дітям про те, що сьогодні чарівна сила води допоможе перетворити їх на різних мешканців водного царства – якусь тваринку або рослину. Після цього діти по черзі зображують когось із мешканців води, а решта дітей відгадують, хто це.

14. Гра «Маленький кораблик»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь пропонує дітям визначити причини виникнення деяких подій, що відбуваються з маленьким корабликом, який плаває в таці з водою.

Діти дають відповіді на такі запитання вихователя.

Чому маленькому кораблику весело?

Чому маленькому кораблику сумно?

Чому маленький кораблик похитнувся?

Чому маленький кораблик став мокрим?

15. Гра-вправа «Я – маленька рибка»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви, сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь пропонує дітям уявити, що вони маленькі рибки (діти занурюють ручки у тацю з водою та імітують ручками рухи рибок). Після цього діти по черзі розповідають, як їм живеться у морі, чим вони харчуються, що люблять робити, які в них є бажання, який мають настрій.

16. Гра «У гості до восьминога»

Мета: розвиток нестандартного мислення, творчої уяви; сенсорної сфери дітей; психоемоційне розвантаження.

Вихователь запитує у дітей, чи пам'ятають вони, хто такий восьминіг, де він живе, як він рухається (діти занурюють руки в тацю з водою і зображують ними рухи восьминога), що він їсть, із ким товаришує і пропонує

вирушити до нього на день народження. Кожній дитині необхідно придумати, який подарунок вона подарує восьминогові, пам'ятаючи про те, що дарувати слід необхідні речі (носочки, щоб восьминогові було тепліше; ліхтарик, щоб було видно в темряві тощо).

17. Гра «Піщаний калейдоскоп»

Мета: класифікація фігурок, картинок; розвиток творчої уяви.

Завдання для дітей:

Дітям пропонується розглянути візерунок на піску та підібрати необхідні фігурки або картинки відповідно до нього.

Скласти міні-казку за сюжетом візерунка.

Домалювати на мокрому піску уявні емоції тварин або людей.

ДОСЛІДИ ТА ЕКСПЕРИМЕНТИ З ПІСКОМ

Мета:

– допомогти дітям краще пізнати навколишній світ неживої природи;

– створити сприятливі умови для сенсорного сприйняття, вдосконалення таких життєво важливих психічних процесів, як відчуття, які є першими ступенями в пізнанні навколишнього світу;

– через ігри і досліди навчити дітей визначати фізичні властивості піску;

– навчити дітей робити самостійні висновки за результатами обстеження;

– виховувати моральні і духовні якості дитини під час її спілкування з природою.

Дослід №1 «Звідки береться пісок».

Матеріал: каміння, аркуші білого паперу, лупа.

Хід експерименту:

Візьміть 2 каменю і постукайте ними один про одного, потріть їх над аркушем паперу.

Як ви думаєте, що це сиплеться?

Візьміть лупи, розгляньте це.

Як ми отримали пісок?

Як у природі з'являється пісок?

Висновок: Вітер, вода руйнують камені, в результаті чого і з'являється пісок.

Дослід №2 «З чого складається пісок».

Матеріал: стаканчики з піском, аркуші білого паперу, лупи.

Хід експерименту:

Насипте пісок на листок паперу, з допомогою лупи розгляньте його.

З чого складається пісок? (зерняток - піщинок)

Як виглядають піщинки?

Схожі піщинки одна на іншу?

Щоб вийшло велика гірка піску потрібно дуже багато піску.

Висновок: Пісок складається з дрібних піщинок, які не прилипають один до одного.

Дослід №3 «Легко сиплеться пісок».

Матеріал: підноси з піском.

Хід експерименту:

Запропонувати набрати в кулачок жменю піску і випустити його маленькою цівкою.

Чи Легко він сиплеться?

Висновок: сухий пісок легко сиплеться і розсипається на порошок.

Дослід №4 «Чому при сильному вітрі незручно грати з піском».

Матеріал: «пісочниця» - банку з насипаним тонким шаром піску.

Хід експерименту:

Розглядання заготовленої «пісочниці». Створюємо «ураган» – різко з силою стискаємо банку.

Що відбувається і чому?

Висновок: Піщинки маленькі, легкі, не прилипають один до одного, вони не можуть утриматися ні один за одного, ні за землю при сильному струмені повітря.

Дослід №5 «Куди зникла вода».

Матеріал: стаканчики з піском і водою.

Хід експерименту:

В стаканчик з піском наллємо води. Торкнемося пісок.

Яким він став?

Куди зникла вода?

Висновок: вода швидко вбирається в пісок.

Дослід №6 «Ліпимо з піску».

Матеріал: підноси з мокрим піском.

Хід експерименту:

Спробуємо зліпити з мокрого піску кульки, ковбаски.

Залишити до висихання

Що відбувається з виробами з піску після висихання?

Висновок: З мокрого піску можна ліпити, але після висихання він розсипається.

Дослід №7 «Мокрий пісок приймає будь-яку потрібну форму».

Матеріал: піднос з мокрим піском, різні формочки.

Хід експерименту:

Насиплемо мокрий пісок у формочки, зробимо фігурки.

Які фігурки вийшли?

З якого піску вдалося зробити фігурки?

Висновок: Мокрий пісок приймає будь-яку форму.

Дослід №8 «На мокрому піску залишаються сліди, відбитки».

Матеріал: підноси з мокрим і сухим піском.

Хід експерименту:

Запропонувати на сухому піску залишити відбитки долоньок.

Добре видно відбитки?

Педагог змочує пісок, перемішує його, рівняє, пропонує на мокрому піску залишити відбитки долоньок.

Тепер виходить? (Подивіться, видно кожен пальчик)

Висновок: На мокрому піску залишаються сліди, відбитки, а на сухому немає.

Дослід №9 «Пісочна країна» (малювання сухим піском).

Матеріал: сухий пісок, аркуші паперу з намальованими картинками, клеючі олівці.

Хід: Запропонувати клеючим олівцем обвести весь малюнок, а потім на клей насипати сухий пісок.

Струсивши зайвий пісок подивитися, що вийшло.

Висновок: Сухим піском можна малювати.

КОНСПЕКТИ ЗАНЯТЬ З ДІТЬМИ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (4-й рік життя)

Заняття № 1

Тема: Знайомство з Пісочною країною.

Мета: ознайомити дітей із правилами поведження з піском; позбавляти психологічного напруження; розвивати дрібну моторику рук; закріплювати знання про тварин та вчити їх звуконаслідувати; учити називати своє прізвище та ім'я; виховувати естетичний смак, бажання грати з піском.

Матеріал: Піскунчик, дрібні іграшки тварин, скринька.

Хід заняття:

Вихователь повідомляє дітям, що чарівник Пісочної країни Піскунчик запрошує їх до себе у гості. А долетіти до неї можна тільки на повітряних кульках. Він передав чарівну скриню з кульками (кульки уявні).

Вихователь «роздає» кульки, діти «надувають» їх, розповідають, якого кольору куля у кожного з них. Вони «летять» до кабінету піскотерапії. їх зустрічає Піскунчик і вчить дітей вітатися по-пісочному (два кивка головою вниз, голову ліворуч-праворуч, потерти руки, помахати).

Вправа «Вітаю тебе, пісок!»

Діти торкаються піску почергово пальцями однієї руки, потім – другої, а потім одночасно – всіма пальцями.

Діти легко, а потім із напруженням стискають кулачки з піском, а потім повільно висипають його в пісочницю.

Діти торкаються піску всією долонею – внутрішньою, а потім – зовнішньою стороною.

Діти перетирають пісок між долонями, між пальцями»

Пісчунчик. Щоб пісочок та мешканці моєї країни не ображалися на вас, запам'ятайте: з піском необхідно поводитися обережно, охайно, не можна його розсипати, сипати на друзів. Гратися з ним можна, закативши рукава, а після гри слід обов'язково помити руки. Якщо ви все запам'ятали та обіцяєте бути слухняними, то я вас познайомлю з мешканцями моєї країни, які живуть у піску. Чи хотіли б ви з ними привітатися?

Вправа «Знайди іграшки»

Діти занурюють руки в пісок, перебираючи його, вони повинні знайти іграшку. Діти називають свою іграшку, використовуючи звуконаслідування (качечка: «Ках-ках!»; курочка: «Ко-ко-ко!»; муха: «Дз-дз-дз!»).

Вправа «Давайте познайомимось»

Діти по черзі називають свої прізвиська та імена і, крокуючи іграшкою по піску, знайомляться з іграшкою сусіда, розповідають про свою іграшку.

Пісчунчик. Подивіться, скільки слідів залишили звірята! А наші пальчики зараз перетворяться на справжніх звірят і залишать сліди.

Вихователь пропонує дітям обережно розрівняти поверхню піску руками і перетворити свої пальчики на звірят.

Пальчикова гімнастика «Перетворення»

«Пальці сплять – прокидаються» (діти стискають та розтискають кулаки).

«Умиваються» (діти імітують миття рук).

«Вітаються» (діти торкаються пальців обох рук).

«Гріються» (діти труть долоні).

«Перетворюються» (діти отряхують кисті рук, плескають у долоні).

Вправа «Незвичайні сліди»

«Ведмедики» (діти кулачками з силою натискають на пісок).

«Зайчики» (діти торкаються кінчиками двох пальців поверхні піску, рухаючись у різних напрямках).

Піскунчик. Чи сподобалось вам у Пісочній країні? Що вам найбільше сподобалось? Чи хотіли б ще завітати в гості до мене? А тепер давайте попрощаємося з піском.

Діти гладять пісок, розрівнюють його, прощаються з чарівником Пісочної країни за допомогою пантоміми.

Заняття № 2

Тема: Золота рибка.

Мета: формувати вміння дітей діяти з піском; учти виконувати хвилясті рухи руками по піску; закріплювати поняття: «широкий-вузький», «повільно – швидко», а також просторові уявлення; виховувати інтерес до занять, почуття взаємодопомоги, естетичний смак; розвивати тактильні відчуття, фантазію, уяву.

Матеріал: Піскунчик, рибки (на кожну дитину).

Хід заняття:

Діти вітаються з Піскунчиком, а він пропонує послухати казку.

Піскунчик. Жила-була маленька річка. Коли дув маленький вітерець, то на ній з'являлися маленькі лагідні хвилячки (діти кінчиками пальців обох рук гладять пісок).

А коли дув сильний вітер, то з'являлися на річці бурхливі хвилі (діти занурюють пальці рук у пісок і роблять відповідні рухи у швидкому темпі). Але більше часу річка була спокійною (діти розгладжують пісок).

І саме в цій синій прозорій річці жила маленька чарівна рибка. Вона любила плавати біля піщаного дна, вітатися з мушлями, водоростями, камінцями, іншими рибками.

Давайте ми її покличемо (діти занурюють руки у пісок, шукають і знаходять рибку).

Золота рибка: Гарна у мене річка, але маленька, вузьенька, тому й друзів у мене мало.

Вихователь: Давайте допоможемо рибці.

Вправа «Широка – вузька річка».

«Широка річка» (діти повільно ребром долонь розгрібають пісок із середини до країв).

«Вузька річка» (діти тричі ребром долонь згрібають пісок з країв до середини).

Стала річка широкою, з'явилося там багато рибок!

Вправа «Рибки»

«Хвилясті лінії» (діти ребром долонь імітують хвилясті лінії по піску вперед - назад (3-4 рази).

«Гра в піжмурки» (діти занурюють рибку в пісок, потім витягують її та показують одне одному).

Рибка дякує дітям за допомогу, за веселу гру, але їй час відпочивати. Діти занурюють рибку в пісок та прощаються з піском.

Заняття № 3

Тема: Подорож із Золотою рибкою.

Мета: ознайомлювати дітей із властивостями води, з правилами поведінки під час гри з водою; формувати уявлення дітей про мешканців річки; розвивати товариськість, бажання допомогти одне одному; виховувати дисциплінованість, охайність під час гри з водою.

Матеріал: рибка, жабеня, чашки, ківшики.

Хід заняття:

Вихователь. Діти, ви пам'ятаєте де ми з вами були на минулому занятті? З ким познайомилися? Так ми були на дні річки і бачили багато рибок. А подорожували ми разом із Золотою рибкою. А ось вона! Привітаємось із нею!

Золота рибка. Доброго ранку, я дуже рада знову вас бачити!

Вихователь. Діти, усміхніться рибці. Ви хочете знову опинитися на дні річки?

Золота рибка запрошує дітей знову подорожувати і знайомити їх з іншими мешканцями.

Діти заходять у кімнату піскотерапії, де знаходяться тази з водою.

Рибка знайомить дітей із правилами гри з водою.

Вправа «Здрастуй, водичко!»

Діти торкаються води по чергово пальцями однієї та другої руки, потім всіма пальцями одночасно.

Діти легко торкаються поверхні води тильною та зворотною стороною руки.

Діти намагаються захопити жменями воду.

Діти пропускають воду між пальцями і між долонями.

Вихователь. Ви чуєте звуки? («Ква-ква-ква») Здається, хтось завітав до річки. Хто це? Так, це маленьке жабенятко. Воно теж живе в річці та любить грати з рибкою.

Вправа «Жабенятка»

«Жабка квакає» (діти стискають пальці рук на поверхні води і звуконаслідують жабку (6 разів)).

«Жабка стрибає» (діти з'єднаними пальчиками торкаються поверхні води).

«Жабка плаває» (діти розчепірюють пальці та погладжують воду (вперед-назад)).

«Жабка грає в схованки» (діти занурюють ручки на дно тазка, а згодом витягують їх на поверхню).

Чути дзвін дзвоника.

Вихователь. Здається, дощик починається! Ховайся, рибко! Ховайся, жабенятко!

Вправа «Дощик»

Діти занурюють долоні в воду, витягують і трясуть ними над водою.

Вихователь. Одного разу, після дощику, маленьке жабенятко пішло гуляти берегом річки і стрибнуло в брудну калюжу. Стало йому сумно, слізки з оченят капають, брудними лапками трясє... Давайте його скупаємо!

Вправа «Скупаємо жабенятко»

Діти одну руку стискають у кулак («жабенятко»), у другій руці – маленький ківшик або чашка. Діти зачерпують воду і поливають повільно одну руку, а потім – другу.

Вихователь. Зраділо жабенятко, плигнуло у воду і попливло. Давайте подякуємо Золотій рибці за цікаву подорож і знайомство з жабенятком.

Заняття № 4

Тема. У гостях у казки «Колобок».

Мета: закріплювати знання про казку «Колобок»; учити на піску відображати рухи та сліди тварин; розвивати дрібну моторику рук, зосередженість; виховувати любов до казок, бажання прийти на допомогу одне одному.

Матеріал: Піскунчик, дід, баба, Колобок, звірі до казки, пір'їнки.

Хід заняття:

Піскунчик. Діти, чи любите ви казки? Які ви знаєте казки? Сьогодні я запрошую вас у казку. Але казка незвичайна, пісочна. Для того щоб казочка завітала до вас, давайте привітаємось із піском.

Вправа «Вітаю тебе, пісок!»

Діти торкаються піску почергово пальцями однієї руки, потім – другої, а згодом – одночасно всіма пальцями.

Діти легко (з напруженням) стискають кулаки з піском, а потім повільно висипають його в пісочницю.

Діти торкаються піску всією долонею: спочатку внутрішньою стороною, а потім – зовнішньою.

Діти перетирають пісок між долонями, між пальцями.

Піскунчик. Жили-були дід і баба. Просить дід: «Спечи мені, бабо, Колобка!» Баба відповідає: «Добре, тільки якщо діти мені допоможуть».

Вправа «Колобок»

«По засіках помела» (діти змітають пір'їнкою поверхню піску).

«По коморі поскребла» (діти стискають і розтискають руки з піском).

«Замісила тісто» (віти вдавлюють кулачками пісок).

«Розкачала тісто» (діти гладять пісок долонями).

«Зліпила Колобка» (діти ліплять кулю).

Вихователь далі розповідає казку, показує іграшку-тваринку, а діти імітують сліди тварин на піску.

«Зайчик» (діти крокують двома пальчиками по піску(стрибаючи в різні сторони)).

«Вовк» (діти почергово крокують двома пальчиками по піску).

«Ведмідь» (діти «тупають» по піску кулачками).

«Лисичка» (діти здійснюють хвилясті рухи по піску).

Вихователь. Не їж, лисичко, Колобка, ми тебе пригостимо і звірят!

Вправа «Гостинці»

«Оладки» (діти набирають пісок в одну руку і притискають його долонями).

«Маленькі колобочки» (діти між долонями роблять кулі).

«Цукерки» (діти прищипують пісок на поверхні пісочниці).

Вихователь. Звірята дякують вам за гостинці. А нам час повертатися до групи!

Заняття № 5

Тема: Зимова казка.

Мета: продовжувати вчити називати геометричні фігури, кольори; розвивати увагу, зосередженість під час викладання доріжки різнокольоровими кісточками; розвивати дрібну моторику рук, тактильне відчуття; виховувати охайність, інтерес до заняття.

Матеріал: геометричні фігури, ялинки (для кожної дитини), різнокольорові кісточки.

Хід заняття:

Вихователь. Жила-була в лісі зелененька красуня ялинка. Новорічне свято вже минуло, ялинка зняла своє святкове вбрання, тому сумує за своїми прикрасами та друзями.

«Не сумуй, ялинко, ми тебе не забули!» – закричали біленькі сніжинки.

Вправа «Снігопад»

«Падають сніжинки» (*діти набирають у жмені пісок і повільно сиплять на ялинку*).

«Намети» (*діти нагортають купки піску обома руками*).

Вихователь. Звірі згадали про ялинку і почали одне за одним сходитись до неї, залишаючи на снігу свої сліди.

Вправа «Тварини»

Діти за запропонованими зображеннями слідів відгадують звірів (зайчик, лисичка, вовк, ведмідь, білочка).

Вихователь. Для того щоб звірі не заблукали, давайте прокладемо доріжку до ялинки.

Вправа «Доріжка»

Діти викладають кольорові кісточки через одну: червона – синя – червона – синя тощо.

Вправа «Знайди будиночок»

Діти занурюють руки в пісок, знаходять геометричні фігури, (квадрат, круг, трикутник), називають фігуру, її колір; обирають, кого з тварин вони оселили б у цьому будиночку.

Вихователь. Відтоді ялинка більше не сумує, адже багато друзів має.

Заняття № 6

Тема. Курочка і курчата.

Мета: закріплювати знання про свійську птицю; учти звуконаслідувати її; формувати вміння та навички працювати з сухим та мокрим піском, водою, діяти за вказівками вихователя; розвивати уяву, фантазію; виховувати любов до птахів; учти піклуватися про них.

Матеріал: чашки з водою, трубочки, іграшки: курочка, півник, курчата.

Хід заняття:

Вихователь. Жили-були на подвір'ї Курочка, Півник і маленькі курчата (*імітація звуків*). Щодня дівчинка Маринка та хлопчик Юрко годували своїх улюбленців.

Вправа «Погодуй птахів»

Діти набирають пучкою пісок, піднімають над пісочницею, повільно «годуєть птахів» під слова вірша.

Курочки

На подвір'ї курочки –

Ціпу, ціпу, ціп!

Ось Маринка й Юрочка

Кришать ціпкам хліб.

Ціпки бачать кришечки,

Дзьобики – тук, тук!

Весь шматок – ой, лишенько!

Вихопили з рук!

Н. Забіла

Вправа «Дзьобики»

Діти вказівними пальчиками обох рук стукають об пісок.

Вихователь. Налетів вітер.

Вправа «Вітерець»

Діти через трубочку дмухають на пісок.

Вихователь. Побігли курчатка у хатинки.

Пальчикова вправа «Замок»

На дверях замок висів,

Я відкрити не зумів.

Потягнув, покрутив,

Добре плеснув і відкрив.

Вихователь. Дивляться курчатка у віконця – дощик накрапає.

Вправа «Дощик»

Діти занурюють руки в чашку з водою і струшують краплинки на пісок.

Вихователь поливає пісок із розбризкувача, допомагаючи дітям.

Вихователь. Припинився дощик, визирнуло сонечко на небі. Вийшли на подвір'я курочка з курчатками та півник.

Вправа «На подвір'ї»

Діти імітують дії «курчат»:

- бігають по піску;
- загрибають та розгрибають пісок руками;
- удають, що шукають черв'ячка.

Вихователь. Так і день минув. Настав вечір, час курчатам лягати спати, а дітям – повертатися додому.

Заняття № 7

Тема: Пригоди на річці.

Мета: закріплювати з дітьми прикмети весни, лічбу в межах 6, кольори; удосконалювати навички виконання вправ на дихання; формувати навички орієнтування в просторі та правила поведінки під час гри з водою; розвивати дрібну моторику рук; виховувати інтерес до заняття та зацікавленість грою з водою.

Матеріал: іграшки: рибка, жабенятко, качка з каченятами, ягоди (на кожную дитину), м'ячики.

Хід заняття:

Вихователь. Настала весна, розтанув на річці лід, прокинулась наша знайома Золота рибка і кличе нас до себе в гості.

Вправа «Здрастуй, водичко!»

Діти торкаються води почергово пальцями однієї та другої руки, потім – усіма пальцями одночасно.

Діти легко торкаються поверхні води внутрішньою та зовнішньою стороною долоні.

Діти намагаються захопити жменями воду.

Діти пропускають воду між пальцями і між долонями.

Вправа «Покличемо Золоту рибку»

Діти хлюпають воду.

Вихователь. З'являється жабенятко і каже, що з рибкою трапилась біда – камінцями придавило хвостик.

Гра «Збери і полічи»

Діти збирають камінці з дна таці, розкладають на столі, називають колір, лічать їх.

Вихователь. З'явилася Золота рибка, дякує вам за допомогу і пропонує познайомитися з її друзями каченятами.

Вправа «Каченята»

Діти беруть іграшки та виконують вправи за вказівками вихователя.

1. «Качки плавають» (*ліворуч-праворуч, уперед, назад, повільно-швидко*).

2.«Качки пірнають» (*діти занурюють руки у воду – відпускають*).

3.«Качки хлюпаються» (*діти долонями хлюпають на каченят*).

Вихователь. А ще каченята дуже люблять гратися з м'ячиками.

Гра «Подуй на м'яч»

Діти в парах дують по черзі на м'яч, що плаває на воді.

Вихователь. Весело грати з каченятами та рибками, але нам час повертатися до групи! А в цю веселу гру ми пограємо з каченятами наступного разу. До побачення!

Заняття № 8

Тема: Ранкові промінці (за казкою К. Ушинського).

Мета: ознайомити дітей із казкою К. Ушинського «Ранкові промінці»; вправляти в імітації рухів птахів, тварин за словесними вказівками вихователя; закріплювати уяву про поведінку тварин; розвивати рухову активність дітей; виховувати організованість, самостійність; залучати до здорового способу життя під час точкового масажу вологими серветками.

Матеріал: палички, бджілка, серветки, дрібні іграшки для викладання квітів, таця з водою.

Хід заняття:

Вихователь. На небі з'явилося яскраве сонечко і почало посилати свої золоті промінці – будити землю.

Діти малюють паличками на піску сонечко і промінці.

Вихователь. Перший промінець полетів і торкнувся пташки. Вона вилетіла з гніздечка високо-високо і заспівала свою пісеньку.

Пальчикова вправа «Пташка»

Діти виконують пальцями рухи:

угору – униз – ліворуч – праворуч;

«заховалася в гніздечко» – знову «полетіла»;

«пострибала» по пісочку, «поклювала зерняток».

Вихователь. Другий промінець торкнувся зайчика. Зайчик весело застрибав галявиною, почав шукати травичку на сніданок.

Діти імітують рухи зайчика за допомогою пальців рук.

Вихователь. Третій промінець потрапив у курятник. Півник замахав крилами і заспівав. Діти виконують пісню та рухи за змістом.

Рано-вранці я встаю

І кричу: «Ку-ку-рі-ку!»

З добрим ранком всіх вітаю,

До роботи закликаю.

Злетіли курочки з сідала та заквоктали.

Вийшли курочки гуляти,

Щоб травички пощипати,

Черв'ячків щоб розгребти

Вихователь. Четвертий промінець потрапив у вулик. Вилетіла бджілка і загуділа: «Дж-дж-дж!»

Полетіла бджілка збирати медок із духмяних квітів, а квіти нам потрібно викласти.

Діти викладають квітку з камінчиків.

Вихователь. А зараз бджілка прилетіла нас полікувати.

Вихователь пропонує дітям вологі серветки для проведення самомасажу.

Оця бджілка не проста –

Захища від грипу,
Крильцями потирає,
Всім здоров'я нам бажає.

(Діти труть щічки серветкою.)

А торкнеться вона скроні,
Вмить забудете про болі.

Бджілка лоб наш потирає,

Від простуди захищає.

А за вушками торкне –

Враз почують вони все.

(діти труть скроні, лоб, вуха)

Вихователь. Нагналися поросятка, зголодніли і пішли в ліс збирати каштани. Давайте їм допоможемо.

Вихователь роздає дітям по 2 каштани.

Хто прокинувся невеселий

І в садок прийшов похмурий?

Так робити нам не гоже,

Хто сміятися не може,

Тому гра ця допоможе.

(Діти за спиною труть каштани.)

Чарівні візьміть каштани

І потріть в своїх долоньках.

Починаємо займатись

І одразу всі сміятись

Ха-ха-ха та хо-хо-хо!

(Колові рухи каштанами по руках.)

Хе-хе-хе та бух-бух-бух!

Га-га-га та гу-гу-гу!

(Колові рухи каштанами по ногах.)

Ге-ге-ге та ги-ги-ги!

(Колові рухи каштанами по грудях.)

Гі-гі-гі та буль-буль!

(Колові рухи каштанами по животу.)

Хі-хі-хі та ха-ха-ха!

(Коловірухи каштанами під пахвами.)

Хо-хо-хо та гуль-гуль! Ой, малята, подивіться: Скрізь від посмішок іскриться. *(Діти піднімають руки вгору.)*

Вихователь. Діти, а де ж наші поросятка мешкають? Немає в них будиночків, давайте збудуємо!

Робота з будівельним матеріалом. Діти виконують вправу «Протопчемо доріжки».

Вихователь. Поросятка дякують за будиночки, а нам час повертатися в свій будиночок – дитячий садок.

Заняття № 9

Тема: Веселі бульбашки.

Мета: вчити дітей уважно слухати загадки, віршики, вмивалочки, виконувати ігрові вправи; продовжувати формувати у дітей уявлення про воду, знайомити з властивостями повітря, закріпити кольори; вміти робити висновки після вправ, розвивати спостережливість, увагу, пам'ять, логічне мислення фізичні якості; виховувати шанобливе ставлення до води; бажання пізнавати довкілля, цікавість, бажання бути здоровими.

Матеріал: великий гумовий кораблик, іграшка Доктора Айболита, маленькі кораблики (14), лялечки – немовлята (14), пластмасові плаваючі «золоті рибки» (14), гумові тонучі черв'ячки (14), набір пасочок, стаканчики з трубочками, мильні бульбашки.

Хід заняття:

Героїня розваги – Велика Крапля зустрічає дітей в холі біля басейну

Велика Крапля: Доброго ранку, малята! З яким настроєм прийшли до нас?

(Діти вітаються, відповідають на питання)

Велика Крапля: Я рада вас бачити. Сподіваюсь, що веселий бадьорий настрій буде супутником протягом всієї розваги. А гратися ми будемо?...

Відгадайте мою загадку: «Прохолодна, має личко, відгадали? Це... водичка».

Велика Крапля: Правильно, будемо гратися, забавлятися з водичкою. Подивіться хто вас зустрічає?

Велика крапля показує дітям великий надувний кораблик та іграшку Айболита

Велика Крапля: А чому ми з собою візьмемо лікаря Айболита? (Відповіді дітей).

Велика Крапля: Вірно, щоб бути здоровими, адже, «Здоров`я – основа усього на світі, здоровими бути бажають всі діти!»

Велика Крапля запрошує дітей до ємкостей з водою, в яких плавають кораблики

Ігрова вправа «Веселі кораблики» – 3-4хв.

(Діти граються корабликами (штовхають їх у воді, повертають тощо))

Велика Крапля: Якого кольору кораблик? (Відповіді дітей)

Велика Крапля: Гей, кораблику малий!

Ти ж хочеш плавати, не стій;

Відчаль від пристані своєї!

Я дуже прив`язавсь до неї.

Дидактична вправа «Яка водичка?» (Відповіді дітей)

Ігрова вправа «Помиємо лялечку» – 2-3хв.

Велика Крапля: Наберу водиці з чистої криниці.

Буду умивати, буду промовляти:

Водичко, водичко, умий ляльці личко

Рожеве та біле, мов яблуко спіле.

Діти миють лялечку, промовляючи:

Хлюп, хлюп, водиченько,

Хлюп, хлюп, на личенько

І на ручки, і на ніжки.

Хлюп, хлюп, хлюп – 3р.

Помитих лялечок діти кладуть на рушничок

Велика Крапля: Гарні рибки пропливають,

Є між ними золота.

Діти всі про неї знають,

Що це рибка не проста.

Ігрова вправа «Тоне – не тоне» – 3-4хв.

(Діти граються рибками, які плавають, гумовими черв'ячками які тонуть)

Велика Крапля: Чому рибки плавають? (Відповіді дітей)
Чому черв'ячки тонуть? (Відповіді дітей)

Дидактична вправа «Хто живе у воді?» (Відповіді дітей)

Велика Крапля: Молодці, малята! Дуже рада, що ви все знаєте!

Ігрова вправа «Веселі бульбашки» – 1хв.

(Дітям роздаються стаканчики з водою і трубочкою. Пропонуємо подути через трубочку у водичку, послухати пісеньку бульбашок)

Велика Крапля: Ось, яку веселу пісеньку співають наші бульбашки, завдяки вам. Я вам хочу запропонувати інші бульбашки, відгадайте, які? Відповіді дітей

Малорухлива гра «Впіймай мильну бульбашку» – 1-2хв.

(Діти намагаються зловити мильні бульбашки)

Велика Крапля: Настав час закінчити наші забавлянки. Дякую вам, малята, так гарно, весело гралися с моїми діточками – крапельками. А на згадку я вам подарую ось такі маленькі, веселі гумові крапельки та пасочки тварин, які живуть у воді.

Діти отримують подарунки

Велика Крапля: До побачення! Попливемо до інших малят!

КОНСПЕКТИ ЗАНЯТЬ

З ДІТЬМИ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

(5-й рік життя)

Заняття № 1

Тема: «Колосок».

Мета: закріплювати правила поведінки під час гри з піском, лічбу в межах п'яти, прислів'я про працю; учити діяти за вказівкою вихователя, відтворювати характер та дії казкових героїв «Колосок»; розвивати тактильне відчуття; виховувати дисциплінованість, любов до праці.

Матеріал: Півник, двоє мишенят, пензлики, пір'їнки, підручний матеріал, прислів'я, гра «Півник-дружочок».

Хід заняття:

Вихователь. До нас у групу завітав Піскунчик і запрошує вирушити в подорож. Ви згодні подорожувати, малюта?

Зустріч із Піскунчиком, привітання з ним.

Піскунчик: Чи подобається вам у моїй країні? Чим ви любите займатися тут.

А чи не забули ви правила поведінки під час гри з піском? Я бачу, що ви добре їх пам'ятаєте, тому нагородою для вас буде цікава казка.

Стоїть у лісі хатка –

Солом'яний дашок.

Живуть тут мишенятка

І Півник-когуток.

З якої вони казки ці герої?

Одного разу підмітав Півник подвір'я і знайшов колосок.

Вправа «Виклади колосок»

Діти на піску викладають колосок із дрібних предметів.

Не хочуть мишенята допомагати Півникові, бавляться, бешкетують.

Вправа «Мишенята»

«Стрибають» (двома пальчиками обох рук).

«Качаються» (діти торкаються долонями внутрішньою і зовнішньою сторонами долоні піску).

«Перекидаються» (кулачками вперед-назад).

«Грають у схованки» (діти занурюють і витягають руки в пісок).

Довелося Півникові все робити самому.

«Молотити» (діти стукають долонями по піску).

«До млина носити та борошно намолоти» (діти перетирають між долонями пісок).

«Насіяти борошна» (діти пересипають пісок із долоні в долоню).

«Замісити тісто» (діти кулачками легко та з напруженням натискають на пісок, поливають його водою).

«Напекти пирогів» (діти з мокроgo піску ліплять «пироги»).

Прибігли мишенята.

Діти стукають двома пальчиками по піску.

Що їм відповів Півник?

А які прислів'я про працю ви знаєте?

Хочеш їсти калачі – не сиди на печі.

Маленька праця краще за велике безділля.

Хто не працює, той не їсть.

Бджола мала і та працює.

Півник погодився пригостити мишенят: «Добре, пригощу, але пограйте зі мною!»

Рухлива гра «Півник-дружечок»

Діти утворюють коло. Одна дитина – Півник. Півник посередині. Кожна дитина по черзі підходить до нього і каже:

Півнику-дружечок, Продай пиріжечок 1.

Півник. Купи!

Дитина. Скільки гривень дати?

Півник. 1, 2, 5, 4, 7 тощо.

Кожна дитина плескає в долоні стільки разів, скільки грошей назвав Півник. Півник роздає пиріжки.

Вихователь пропонує дітям попрощатися з піском за допомогою долонь.

Вихователь. До наступної зустрічі!

Заняття № 2

Тема: На допомогу Червоній Шапочці.

Мета: відтворювати на піску сюжет казки «Червона Шапочка»; закріплювати вміння порівнювати дві групи предметів, довжину предметів, лічбу в межах п'яти; розвивати дрібну моторику рук; виховувати самостійність у роботі, бажання працювати разом.

Матеріал: лялька Червона Шапочка, дрібні предмети, смужки паперу, чашки з водою.

Хід заняття:

Вихователь. Жила-була в одному селі маленька дівчинка. Усі її називали Червоною Шапочкою. Одного разу захворіла її бабуся. Дівчинка разом із мамою напекли пиріжків.

Вправа «Спечемо пироги»

Діти виконують вправи з сухим та мокрим піском.

«Просіяти борошно» (*діти просипають пісок крізь пальці*).

«Зліпити пиріжок» (*діти ліплять пиріжки з мокрого піску*).

Пішла Червона Шапочка по стежці, а стежка не рівна, хвиляста (*діти малюють хвилясті лінії по піску*) та ще й ямок багато (*діти копають ямки та нагрібають пісок у купки*).

Привела стежка Червону Шапочку до озерця (*діти обома руками розрівнюють пісок*).

Назбирала вона... А що ж вона назбирала?

Діти занурюють руки в пісок і знаходять камінці та мушлі.

Полічіть усі предмети; розподіліть їх на групи. Пішла дівчинка на галявинку, а там багато квітів. Ось які!

Діти викладають квіти на піску з мушлі та камінців.

Раптом вовк біжить і хоче Червону Шапочку обманути. Ось дві стежки, по яких Червоній Шапочці потрібно йти, щоб завітати до бабусі першою.

Діти порівнюють дві різнокольорових і різних завдовжки смужки паперу.

Пішла Червона Шапочка короткою стежкою і зустріла...

Фізкультхвилинка

Діти на піску пальцями імітують сліди тварин.

Ось крадеться тихо лиска. Ось вона вже близько-близько. Лапки тихо-тихо ставить, Хитро очками лукавить. Ну, а ось пішов ведмідь, Тихо-тихо – не шуміть! А ось зайчики Стрибають веселенько.

Прийшла вона першою до бабусі, попередила про небезпеку, разом вони не впустили вовка до хати. Незабаром бабуся одужала.

Заняття № 3

Тема: Ліс, галявина та їх мешканці.

Мета: розвивати тактильні відчуття, зорову та слухову пам'ять, довільність, уяву, фантазію; учити оцінювати поведінку героїв, порівнювати з власною; виховувати дружні стосунки.

Матеріал: дзвоник, Піскунчик, пензлик, трубочки, палички, пір'їнки, іграшки (на кожную дитину), картки з силуетами тварин, клей.

Хід заняття:

Вихователь. Сьогодні за допомогою чарівного дзвоника Піскунчик хоче перетворити вас на маленьких чарівників.

Пальчикова вправа «Пальчики вітаються»

«Добрий день, добрий день!» –

Пальчики сказали.

Кожен пальчик став тваринкою –

Ми її впізнали.

«Пальчики-ведмежата» (із силою кожен пальчик «тупає» по піску).

«Пальчики-зайчики» (кожен пальчик підстрибує).

«Пальчик-змій» (діти занурюють пальчики в пісок, виконують хвилясті рухи).

«Мишки» (діти шкрябають по піску).

«Пальчики-черепахи» (проводиться змагання у парах «Хто повільніше доповзе до протилежного краю?»).

Тварини бувають добрими і злими.

Вправа «Добрий-злий»

Одна рука – добра тваринка, а друга – зла. (Наприклад: кішка доганяє мишку, зайчик тікає від вовка тощо.)

Давайте навчимо звірят миритися.

Вправа «Помирились»

Мирилка літала,

На плечі сідала.

Сказала тихенько:

«Мириться швиденько!»

(Діти тримаються за мізинчики.)

Сваряться завжди двоє, тому і миритися слід обом. Зустрілися на чарівній галявині у названому лісі всі звірята і почали дружно гратися.

Гра «Схованки» (в піску)

Для того щоб знайти свою іграшку, діти намагаються розкопати іграшку пензликами, трубочками, паличками. Повільно відкопавши частину, намагаються впізнати її, якщо неправильно, то продовжують відкопувати.

А зараз наші пальчики стануть справжніми художниками і намалюють портрети наших знайомих тварин.

Вправа «Малювання піском»

Діти обирають силуети тварини, змашують їх клеєм, засипають піском. Потім кожен розповідає про свою тварину, її настрій, звуконаслідує її.

Давайте заберемо ці портрети із собою, покажемо їх своїм друзям, батькам.

Заняття № 4

Тема: На допомогу Дідові Морозу.

Мета: учити дітей виконувати пальчикову вправу «Дзвоник»; закріплювати знання про зимові явища; учити працювати з мокрим і сухим піском; формувати вміння орієнтуватися в просторі, називати кольори; розвивати слухову пам'ять; виховувати позитивні емоції, дружелюбність.

Матеріал: ялинки, різнокольорові кульки, трубочки, іграшки, таця з водою.

Хід заняття:

Вихователь. Дід Мороз зібрав великий мішок з подарунками і вирішив всіх малят і дітей привітати з Новим роком. Сів він на санчата, запряг коней, задзвеніли бубонці.

Пальчикова вправа «Дзвоник»

Діти намагаються самостійно «задзвеніти» пальчиками, клацаючи ними.

Вправа «Сніг іде»

Діти набирають у дві жмені піску, розтрушують його над пісочницею.

Цілу гору снігу намело (*діти згрібають «сніг» у купу*)

Немає як Діду Морозу проїхати. А ми давайте візьмемо санчата і розрівняємо кучугуру (*діти пальцями рук крокують угору і плавно спускаються вниз*).

Вправа «Протопчемо доріжку»

Діти «ходять» пальчики вперед-назад, ліворуч-праворуч.

Подув сильний вітер, і всі доріжки замело (*діти дмухають крізь трубочки*).

Зупинився Дід Мороз серед лісу і не знає, куди далі їхати. А ось і звірята до нього поспішають.

Вправа «Упізнай звірів»

Діти роблять пальчиками на піску сліди знайомих тварин та «прокладають дорогу» Діду Морозу.

Дістав Дід Мороз зі свого мішка різнокольорові кульки і подарував їх звірятам

Вихователь роздає дітям кульки. Вони називають їх кольори.

Дидактична вправа «Прикрась ялинку»

Діти на плоскостях ялинок розташовують різнокольорові кульки за словесною вказівкою вихователя: зелена кулька – угорі, синя – унизу, червона – ліворуч, жовта – праворуч.

І поїхав Дід Мороз далі. Виїхав із засніженого лісу й опинився біля дитячого садка. А тут на нього дітки чекають, сніжинки ловлять.

Діти на піску малюють паличками сніжинки.

Вправа «Зліпи сніжку»

Діти зволожують пісок таз мокрому піску ліплять сніжинки.

Гра «Отримай подарунок»

Діти занурюють руки в пісок, знаходять іграшку, не витягуючи її, на дотик упізнають і називають.

Наприкінці гри діти дякують Дідові Морозу, розповідають вірші про зиму.

Заняття № 5

Тема: Подорож потягом.

Мета: формувати конструктивні здібності; закріплювати кількісну та порядкову лічбу, кольори; розвивати дихання; розвивати дрібну моторику, координацію, музичний слух, тактильні відчуття; виховувати організованість, естетичні почуття, бажання грати з піском.

Матеріал: різнокольорові кубики, вата, пір'їнка, м'ячики, трубочка, іграшковий посуд, формочки, музичним супровід.

Хід заняття:

Піскунчик. Діти, чи любите ви подорожувати? Тоді я пропоную вам вирушити у подорож різними країнами

А на чому можна подорожувати?

(Відповіді дітей.)

А ми сьогодні подорожуватимемо потягом.

Будівельна гра «Потяг»

Діти викладають із кубиків різнокольорові вагончики.

Зпитання:

Скільки всього вагончиків?

Якого кольору перший, третій?

На якому місці синій вагончик?

Вправа «Готуємо потяг до подорожі»

«Перевіримо колеса» *(діти кожним пальчиком стукають по піску).*

«Відремонтуємо двері» *(«двері відчиняються» – діти розгортають пісок у сторони; «двері зачиняються» – згортають у купку).*

«Потяг рушив» *(рухи перед собою зігнутими в ліктях руками).*

Перша зупинка «Іграшковий будиночок»

Вправа «Хто в будиночку мешкає?»

Кожна дитина показує на піску сліди якоїсь тваринки, її решта дітей – відгадує.

Друга зупинка «Веселі стрибунці»

Вихователь пропонує дітям подмухати на ватку, пір'їнку, м'ячки.

Третя зупинка «Казкова»

Піскунчик. Погляньте, як у лісі міг опинитися посуд?! З якої він казки? («Федорине горе») Чому він утік?

Кожна дитина відтворює миття посуду піском. Іграшковою чашкою набирають пісок і висипають у тарілку.

Четверта зупинка «Музично-танцювальна»

Піскунчик пояснює, що зараз вони стануть справжніми музикантами. (Вмикає веселу музику, а діти імітують гру на музичних інструментах:

Гра на барабані.

Гра на піаніно.

«Танок пальчиків»

«Присядка»

«Попарно» (палець однієї руки з пальцем другої).

«Виставляють ніжки» (то один пальчик уперед, то другий обох рук поперемінно).

«Приставним кроком» (діти приставляють один пальчик до другого).

П'ята зупинка «Дитячий садок»

Діти ліплять паски з мокрого піску.

Заняття № 6

Тема: Білочки-чарівниці в гостях у дітей.

Мета: закріплювати вміння лічити предмети, розташовані в хаотичному порядку, вміння працювати з різними предметами-замінниками; розвивати зорове та тактильне сприйняття; виховувати естетичний смак, старанність, охайність.

Матеріал: Піскунчик, білочки, дрібні предмети, палички, трубочки.

Хід заняття:

Піскунчик. Діти, сьогодні я розповідатиму вам казку, а ви мені допоможете.

Жили-були дві білочки – сестриці-чарівниці (*двома пальчиками «білочки» стрибають по піску*). Дружно жили і майже ніколи не сварились. А ліс у них був ось який (*виставляє ялинки, діти лічать*). Вирушили білочки за грибами (*вихователь роздає дітям дощечки або пластмасові прямокутники – ними діти малюють доріжки*). Ось і прийшли вони на чисту галявинку – (*діти занурюють руки в пісок, дістають гриби, лічать їх, складають у кошик*).

Назбирали повні кошики грибів і пішли по доріжці поряд зі струмочком (*діти набирають у жменю пісок, сиплять – «біжить струмочок»*). Привів струмочок білочок до річки.

Вправа «Вітаємо, тебе, річко!»

Кожен пальчик торкається піску.

Долоньки торкаються тильною та зворотною стороною по поверхні піску.

Пересипають пісок з однієї долоньки в другу.

Миють ручки.

Перетирають пісок між долонями.

Гра «Відгадай»

Дитина заплющує очі, кладе на пісок долоні з розчепіреними пальчиками. Вихователь сипле пісок на якийсь пальчик, а дитина відгадує назву пальчика.

Налетів вітерець (*діти дмухають через трубочки*). Побігли хвилинки по річці (*діти ворушать пальчиками по поверхні води, виконують повільно-хвилясті рухи*).

Забажали білочки перепливти на протилежний берег, сіли в човник, а човник ось такий (*діти із паличок для лічби викладають «човник»*).

Ось вони вже опинилися на бережку, а там пташки та метелики літають, зозуля кує (*діти показують мімікою і жестами*), квіти ростуть.

Діти виконують вправу «Нюхаємо квітку».

Вирушили білочки далі мандрувати. Дісталися вони Африки.

На гілці дерева виросла чарівна квітка орхідея, що має тонкий аромат. Давайте її понюхаємо! Повільно вдихаємо носом і різко, ривками, видихнемо через рот на уявні пелюстки.

Мавпа не дістала бананів і засмучена пішла.

(Ходьба на зовнішній стороні стопи. Руки, плечі, спина розслаблені, голова опущена.)

А ось іде птах-секретар. Це дуже горда птиця.

(Ходьба, високо піднімаючи коліна, спина рівна, плечі підняті, голову тримати високо.)

У джунглях, поблизу річки, живе найбільша в світі змія-анаконда, завдовжки приблизно 12 метрів.

(Біг «змійкою» з поступовим переходом на ходьбу.)

Продовжуємо наші мандрі тропічними лісами Африки.

Проповземо попід гілками, на яких сидять папуги так, щоб їх не злякали.

(Підлізання під дугами.)

Спробуємо повисіти на ліанах.

(Вис на кільцях.)

Пройдемо по стовбуру поваленого дерева.

(Ходьба по гімнастичній лаві.)

Заліземо на пальму, зірвемо бананів.

(Лазіння по гімнастичній стінці, знімаючи «банани» з картону і кидаючи їх на підлогу.)

А ось кокоси, розіб'ємо їх для того, щоб скуштувати кокосового молока.

(Кидання малих м'ячів із-за голови).

Кожна вправа повторюється двічі.

Назбирали білочки квіточок і вирішили для мами віночок сплести.

Вправа «Пісочне коло»

Діти малюють на піску у різні способи коло і прикрашають його різними дрібними предметами. Задоволені білочки повернулися додому і подарували мамам свої віночки.

Заняття № 7

Тема: Казка про двох жадібних ведмежат.

Мета: закріплювати вміння лічити групи предметів; учити ділити на чотири частини; розвивати фантазію, уяву, мислення; виховувати дружні стосунки, бажання ділитися.

Матеріал: ведмежата, дрібні предмети, гриби з жовтими і коричневими шляпками, паски, стеки, геометричні фігурки.

Хід заняття:

Вихователь: Сідайте рядком, ладком, Хай ваші щічки загоряють і ваші личка посміхаються. Казкові двері відчиняються, Чудова казка починається.

Жили собі в лісі з мамою ведмедицею двоє маленьких ведмежат. Гарно жили, не сварились, одне одному допомагали, гратися та бавитися любили. Набридло їм удома сидіти і пішли вони світом мандрувати.

Вправа «Мандрівка»

Руки затиснуті в кулачках, легко і з напруженням «ведмедики крокують» по піску.

Ідуть вони лісом. Там росте багато грибів із жовтими шляпками і з коричневими *(діти занурюють руки в пісок, знаходять гриби, лічать групи предметів)*.

Тільки-но зібралися ведмежата поласувати грибами, раптом білочка – стриб *(Імітація рухів білочки – діти двома пальчиками «стрибають по піску»)*. Стрибає і промовляє: «Це моя галявинка і гриби тут мої. Якщо зможете розпізнати моїх друзів – пригощу вас грибками!»

Вправа «Лісові звірята»

«Зайчик» *(два пальчики «стрибають»)*.

«Лисичка» *(хвилясті рухи пальчиками-«хвостиками замітають»)*.

«Вовчик» *(трьома пальчиками натискають із напруженням на пісок)*.

«Їжачок» *(рука стиснута в кулачок і просувається по піску)*.

«Мишка» *(почергово пальчиками шкребуть по піску)*.

Відгадали ведмежата друзів білочки. Вона пригостила їх. Подякували їй ведмежата і пішли далі. Аж тут висока гора, яку потрібно подолати (*діти йдуть пальчиками вгору-вниз*). А за горою хатка стоїть і замок на ній висить.

Пальчикова вправа «Замок»

На дверях замок висів,

Я відкрити не зумів.

Потягнув, покрутив,

Добре плеснув і відкрив.

А хто там живе – відгадайте!

Вихователь поливає пісок, робить відбитки геометричних фігур на піску, пропонуючи дітям відгадати, на яких звірят або казкових героїв схожі ці зображення.

Пішли ведмежата далі, аж бачать, що на пеньочку хтось забув голівку сиру.

Вихователь за допомогою круглої паски робить «голівку сиру».

Не знають ведмежата, як поділити сир. А тут лисичка біжить і каже їм: «Не біда, я вам допоможу!»

Але ведмежата вирішили попросити вас допомогти і поділити сир.

Діти стеками ділять «сир» на чотири частини.

Ось і казці кінець, а хто слухав і допомагав – молодець!

Заняття № 8

Тема: Подорож Капітошки.

Мета: учити дітей виконувати різні вправи у воді; закріплювати правила поведінки під час гри з водою; формувати вміння досліджувати різні предмети, робити певні висновки; розвивати логічне мислення; виховувати охайність, бажання грати з водою.

Матеріал: Капітошка, трубочки, різнокольорові кульки, чарівні мішечки з різними предметами для досліду, відро з водою.

Хід заняття:

Вихователь. Добрий день, Капітошко! Чому ти такий сумний?

Капітошка. Чорна хмаринка забрала моїх друзів-краплинок із чарівного озера. Тепер вони дуже високо і я не чую їхніх веселих пісень.

Вихователь. А ми зараз дощик попросимо, нехай він допоможе!

Оздоровча хвилинка «Посміхнулися»

Посміхнуся сонечку —

Посміхнуся квіточці -

«Здрастуй золоте!»

Хай вона росте.

Посміхнуся дощику:

«Лийся, мов з відра!»

Посміхнуся друзям,

Бажаю всім добра!

І пішов дощик і наповнив озеро водою.

Вправа «Дощик»

Діти занурюють руки в воду, струшують краплинки над водою,

А разом із дощиком повернулися друзі Капітошки (*вихователь висипає у воду різнокольорові кульки*). Усі почали радіти, в піжмурки грати (*діти занурюють у воду кульку і відпускають її*) та навперегони плавати (*діти дмухають на кульку*).

Почав Капітошка сміятися, а сміявся він ось так (*дмухають на воду крізь трубочки*), усі його друзі розсміялися також. Їхній веселий сміх почула сорока, яка пролітала неподалік, посміхнулася і випав у неї з дзьоба мішечок. Ось він! Давайте заглянемо в нього. Що це? (*У мішечку різні іграшки.*)

Дослід «Тоне – не тоне»

Діти кидають у воду різні речі та спостерігають, які з них тонуть, а які – тримаються на воді (камінець – пір'їнка; папір – тканина; іграшка дерев'яна – залізна машинка).

Вихователь. Як добре, що ми допомогли Капітошці повернути друзів. Молодці, малята!

Заняття № 9

Тема: «Кицькин дім».

Мета: закріплювати правила поведінки з сірниками та під час пожежі; закріплювати вміння працювати з мокрим та сухим піском; виховувати любов до казок, бажання прийти на допомогу одне одному.

Матеріал: відерце з водою; іграшки: киця, кошенята, будівельний матеріал.

Хід заняття:

Вихователь пропонує дітям вирушити у гості, але спочатку відгадати, до кого.

Вихователь. Я пухнаста і маленька, Чорна, сіра чи біленька. Я на сонці люблю грітись, Вмію лапкою помитись. Дуже гарну вдачу маю, Мишку в гості закликаю. *(Киця)*

Жила-була Киця і був у неї будиночок, ось такий *(діти руками нагортають пісок у купу)*.

І було у Киці двоє кошенят, які дуже любили стрибати *(діти пальчиками стрибають по піску)*, по травиці качатися *(діти качають кулачками по піску уперед-назад, ліворуч-праворуч)*, від Киці ховатись *(діти занурюють руки в пісок)*.

А Киця-мама їх шукала *(діти розчепірюють пальці)*. Одного разу маленькі бешкетники взяли сірники. І що ж сталося? Пожежа!

Вихователь дзвонить у дзвоник.

В и х о в а т е л ь .

Тілі-бім, тілі-бім,

Загорівся кицькин дім.

– Няв, няв, допоможіть!

Мій будинок потушіть!

Качечка з відром біжить,

Щоби кицькин дім тушить.

Діти беруть відеречко, чашку і поливають пісок.

Поливає, поливає

З того краю, з цього краю.
Біжить півник-молодець –
Золотий гребінець.
Крильцями мерщій махає –
Вогонь далі відгортає.
Діти розрівнюють пісок.
Сусід Рябко це почув,
Враз до Киці він прибув.
Став Кицяні помагати,
Лапками вогонь топтати.
Зрештою вогонь погас.
Стало весело всім враз.
Радісна Мурися дуже,
Адже має вірних друзів.
Стали дружно умиватись,
Лапками всі витиратись.
Діти піском «миють руки», тнуть його між долонями,
уявляють, що витираються.
А Мурися поспішила,
Пиріжків всім наліпила.
Вправа «Пиріжки»
Діти з мокрого піску ліплять пиріжки.
Де ж Кицяня буде жити?
Треба дім скоріш зробити.
Діти з будівельного матеріалу будують будинки.
Кошенята тут явились,
Дуже плакали, просились.
Сірників не будем брати,
Будем Киці помагати.
І парканчик всім на диво Змайстрували: як красиво!
*Діти з мокрого піску ліплять обома руками парканчик
навколо будиночка.*
Стали дружно жити-поживати та добра наживати!

КОНСПЕКТИ ЗАНЯТЬ З ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (6-й рік життя)

Заняття № 1

Тема: Знайомство з Пісочною країною.

Мета: знижувати психологічне напруження; розвивати дрібну моторику рук; ознайомлювати із властивостями піску; закріплювати знання про розмір, колір предметів; виховувати естетичний смак та бажання грати з піском.

Матеріал: Фея піску; машинки (різні види транспорту); стрічки різної довжини і кольору; будівельний матеріал

Хід заняття:

Вихователь пропонує вирушити в подорож до однієї загадкової країни, що знаходиться не дуже далеко, в пісочниці.

Вихователь. Чим ми подорожуватимемо? (*Транспортом*)

А який ви оберете транспорт: водний, підземний, наземний або повітряний?

Наземний, тому що подорожуватимемо по піску.

А який транспорт називають наземним? (*Відповіді дітей*).

Діти «доїжджають» до кабінету піскотерапії. Їх зустрічає Фея піску. Вона вітається з дітьми по-пісочному: *2 кивки головою вниз, ліворуч-праворуч, потерти долоньки одна об одну*.

Фея запрошує «поїхати» машиною до піску, усім «водіям» привітатися з ним, адже пісок любить чемних і вихованих дітей.

Діти згадують правила гри з піском.

Вправа «Вітаю тебе, пісок!»

Вихователь від імені Феї просить «ніжно», а потім «сильно» привітатися з піском – у різні способи торкнутися піску.

Діти торкаються піску, почергово пальчиками однієї руки, потім – другої, потім усіма пальчиками одночасно»

Діти легко, а потім із напруженням стискають кулачками із піском, потім повільно висипають його в пісочницю!

Діти торкаються піску всією долонькою – внутрішньою, а потім зовнішньою стороною.

Діти перетирають пісок між пальцями, потім – між долоньками.

Діти описують і порівнюють, що відчують: тепло – холодно, приємно – неприємно.

Фея. Пропоную вам проїхати машинами по піску. Чому не зручно? (*Пісок глибокий, колеса грузнуть.*)

Фея пропонує збудувати доріжки зі стрічок (Смужок шкіри, паперу).

Якого кольору доріжки?

Чим вони ще відрізняються?

Діти порівнюють смужки завширшки.

Якою доріжкою найзручніше їхати вашій машині?

Фея. У моїй Пісочній країні дуже часто дують пісочні вітри, саме такий вітер був перед вашим приїздом. Цей вітер засипав усіх мешканців. Занурте ручки в пісок та відшукайте мешканців країни.

Діти знаходять у піску іграшки.

Вправа «Розстав на місця»

Діти за словесною вказівкою вихователя розставляють предмети: ялинку – ліворуч від дороги, будиночок – біля дороги, звіра – перед будиночком тощо.

Звучить запис грамзапису дощу. Фея. Здається, починається пісочний дощ!

Вправа «Пісочний дощ»

Діти повільно (швидко) сиплять пісок із кулачка в пісочницю, можна на свою долоньку або долоньку сусіда.

Діти заплющують очі та кладуть на пісок долоньку з розчепіреними пальцями. Вихователь сипле пісок на один із пальців, а дитина називає цей палець (вправу можна проводити попарно).

Фея. Звірі можуть заховатися в свої будиночки, а ваші машини залишаться під дощем. Оберіть необхідний будівельний матеріал і збудуйте для своєї машини гараж.

Діти будують гаражі.

Фея. Гарні вийшли у вас гаражі, міцні та красиві! Але нам час повертатися в дитячий садок. Давайте попрощаємось із Феєю, заведемо свої машинки і вирушимо.

Що вам запам'яталось?

З ким ви познайомились?

Заняття № 2

Тема: Подолаємо гору.

Мета: закріплювати вміння працювати з мокрим піском; розвивати просторові уявлення; учити орієнтуватись у пісочниці; формувати вміння ділити слова на склади, викладати знайомі літери; учити використовувати в іграх з піском підручний матеріал; виховувати уяву, фантазію; бажання співчувати та допомагати одне одному.

Матеріал: іграшки, Піскунчик, камінці, палички, кісточки.

Попередня робота: вихователь заздалегідь готує купи мокрого піску і занурює туди іграшки.

Хід заняття:

Піскунчик зустрічає дітей, вітається з ними, пропонує подолати разом із ними піщану гору і визволити з печери його друзів. Діти виконують справу «Вітання з піском».

Піскунчик. Для того щоб дістатися гори, слід подолати різні перешкоди.

Діти за словами інструкції вихователя пальчиками ходять, стрибають, повзають по піску, ліворуч-праворуч, підстрибують угору, занурюють руки в пісок. Ось і гора.

Вправа «Долаємо гору»

Діти піднімають пальчики вгору, опускають вниз, крокують пальчиками.

Не вдається подолати гору, спустимося в печеру. Діти пальчиками, паличками розбирають гору і знаходять Іграшку. Називають іграшку, ділять слово.

Ось ми і подолали гору, визволили друзів.

Вправа «Розрівняй місцевість»

Діти обома руками розгрібають пісок, розрівнюють його.

Вправа «Давайте познайомимся»

Діти викладають із паличок, камінців, кісточок першу літеру свого імені.

Для того щоб звірятам більше не загрозувала небезпека, давайте збудуємо їм огорожу!

Діти з мокрого піску будують огорожу.

А тепер прикрасимо це місто квітами, деревами, викладемо камінцями доріжки.

Діти фантазують, викладають, прикрашають місто.

Відтоді зажили звірята дружно і весело. Вони кличуть нас до себе в гості.

Заняття № 3

Тема: Сніжинка-пушинка.

Мета: закріплювати з дітьми назви геометричних фігур, колір; учити описувати їх; формувати вміння викладати зі смужок геометричні фігури, сніжинки, малювати за допомогою палички; розвивати тактильні відчуття уяву, фантазію, просторові уявлення; прищеплювати любов до зимових розваг.

Матеріал: паперові смужки; палички; геометричні різнокольорові фігури, що різняться за розміром; Фея; вода соломинки.

Хід заняття:

Вихователь. Настала морозяна зима, але снігу ні було. Засумували діти. Де ж ти, сніжок-дружок? Почули про це Пісочна Фея і покликкала дітей до себе, щоб разом піти сніг пошукати.

Діти виконують вправи: «Вітання з Феєю», «Вітання з піском».

Почали діти кликати на допомогу заметіль: «Заметіль допоможи, сніжинки в хороводі закружи». Подарувала заметіль лише одну сніжинку – ось таку (*діти за допомогою паличок малюють на піску сніжинку*). Але налетів злий вітер-вітрюган, підхопив нашу сніжинку і забрав її на хмаринку (*діти дмухають крізь соломинку і роздмухують пісок*).

Почали знову діти заметіль прохати: «Заметіль, допоможи сніжинкам хоровод закружити». Подарувала заметіль дітям сніжинки (*діти викладають сніжинки зі смужечок паперу*).

Але вітер ще дужче розлютився, підхопив і ці сніжинки (*діти збирають смужки, згрібають із поверхні пісок і роблять намет*).

Вправа «Розбери намет»

Діти пальчиками розгрібають купу.

Діти занурюють руки в пісок і дістають геометричні фігури (*закріплюють назви геометричних фігур, колір*).

Дидактична гра «Познайом заметіль із фігурою»

Вихователь, а потім діти по черзі описують геометричні фігури, а решта дітей знаходять у себе таку геометричну фігуру і піднімають угору. *Наприклад: вона зелена, у неї чотири сторони, чотири кути* тощо.

Фея пропонує дітям із геометричних фігур викласти на піску сніжинки.

Психогімнастика «Сніжинки»

«Сніжинки літають» (діти бігають по килимку).

Кружляють.

Сніжинки падають на землю (діти присідають).

Діти танцюють у хороводі.

У цей час вихователь поливає пісок водою.

Вихователь. Багато напало снігу, радіють діти і звірята.

Вправа «Сліди»

«Ведмежата по сніжку пройшли» (діти натискають кулачками на пісок)

«Зайчики» (діти двома пальчиками залишають сліди)

«Білочки» (діти натискають трьома пальчиками на пісок).

«Собачка пробігла» (діти чотирма пальчиками натискають на пісок).

Вправа «Сніжки»

Діти ліплять із піску круглі колобки.

Заметіль поглядає з хмаринки на дітей та радо посміхається.

Давайте намалюємо зимоньку-зиму та друзів, з якими ми познайомились.

Заняття № 4

Тема: У гості до казки.

Мета: формувати вміння дітей обігрувати знайому казку; закріплювати властивості піску та правила поведінки під час ігор із піском; класифікувати предмети на дотик; закріплювати вміння порівнювати предмети завдовжки; виховувати любов до українських народних казок, почуття колективізму та дружні стосунки.

Матеріал: ігри до казки; будівельний матеріал: камінці (на кожну дитину); Фея; дзвіночок; пензлики (на кожну дитину).

Хід заняття:

Діти вітаються з Пісочною Феєю.

Фея. Діти, чи любите ви казки? У моєму піску дуже люблять ховатись казки та казкові герої. Давайте пограємо з ними в пісочні схованки. Заплющте очі та скажіть чарівні слова: «Один, два, три – до нас у

Діти беруть пензлики і починають шукати у піску іграшки до казки. Дитина, частково відкопавши іграшку, повинна назвати її. Якщо Фея дзвонить у дзвоник, вона дістає іграшку з піску, якщо ні – дитина продовжує відкопувати іграшки далі. Відкопавши всі іграшки, діти повинні назвати, з якої вони казки.

А де ж теремок? Давайте збудуємо його з мокрого піску.

Вихователь поливає пісок, а діти виконують пальчикову гімнастику «Теремок».

Діти споруджують із піску будинок.

Фея. Бігла мишка-норушка (*дрібні кроки пальчиків по піску*). Побачила вона теремок і почала проситися жити в ньому. А теремок просить викласти з гладеньких камінців довгу доріжку, а з шершавих – коротку (*камінці, що лежать у коробці, перемішані, діти класифікують їх на дотик*).

Стрибає жабка (*діти б'ють долоньками по піску, пальці розчепірені*). Проситься жити в теремок жабка, а мишка просить спекти смачних пирогів (*діти «місять тісто», «розкачують тісто», «ліплять пиріжки»*).

Скаче зайчик (*діти двома пальчиками «скачуть» по піску*).

Фізкультхвилинка «Зайчик»

По дорозі зайчик скаче, Сніг глибокий – зайчик плаче. Змерз він дуже і тремтить І не знає, що робить.

Іде лисичка-сестричка (*діти трьома пальчиками «ходять» по піску*). Проситься жити в теремок. Звірята просять розповісти правила поведінки під час ігор із піском, назвати властивості мокрого та сухого піску, що з нього можна зробити.

Іде вовчик-братик (*діти чотирма пальцями натискають на пісок*). Проситься жити в теремок. Звірята кажуть, що вовк злий. Якщо переможе свою злість – пустять жити.

Вправа «Переможець злості»

Діти ліплять із мокрого піску кулю, малюють очі, ніс, рот. У цій кулі живе вовча злість.

А тепер ми її переможемо (*діти руйнують кулю і промовляють чарівні слова: «Проганяємо злість і запрошуємо радість»*). Вовк стає добрим і лагідним.

Іде ведмідь (*діти стукають кулачками по піску*), руйнує теремок.

Діти розрівнюють пісок і з будівельного матеріалу споруджують теремок, прощаються з казкою і повертаються в групу.

Заняття № 5

Тема: Кроти-будівельники.

Мета: закріплювати знання дітей про свійських і дикі тварин, про сенсорні еталони, просторові уявлення; формувати вміння на дотик розрізняти і називати геометричні фігури; розвивати слухову та зорову пам'ять; виховувати організованість, самостійність, бажання працювати з піском.

Матеріал: дидактична гра «Хто де живе», геометричні фігури, печатки, маркер, підручний матеріал.

Хід заняття:

Діти вітаються з Піскунчиком.

Дидактична гра «Хто де живе і що їсть»

Діти класифікують свійських і диких тварин, розповідають про їхній спосіб життя і живлення.

Піскунчик. А я хочу познайомити вас із дикою твариною, про яку ніхто з вас не згадав – з кротом (*показує картинку*), який живе під землею. Згадайте, з якої він казки.

І сьогодні наші руки можуть перетворитися на кротів ось так (*вихователь махає руками, складає їх качечкою та показує дітям намальовані на кісточках пальців очі, ніс та два зуба*). Чи хочете ви перетворити свої руки на кротів? (*За бажанням дітей вихователь малює обличчя крота на їх пальчиках.*)

Слід допомогти нашим кротам виконувати важливі завдання під землею, ну що занурюємось у пісок? Дивіться і робіть так, як мій кріт.

Вихователь занурює руку в пісок і вирушить нею. Звертає увагу на зміни на поверхні піску. Діти обережно другою рукою відкопують «крота» пір'їнкою, паличкою, пензликом.

Діти розкопують руки одне одного, із заплющеними очима шукають пальці одне одного («кроти вітаються»), можна потискати ласкаво і з силою.

Вправа «Що знайшли кроти»

Вихователь пропонує дітям із заплющеними очима знайти геометричні фігури і, не витягуючи їх із піску, назвати.

Піскунчик. Одного разу зібралися кроти і вирішили стати будівельниками. Прийшли до них герої з різних казок і попросили спорудити для них особливі будинки в особливому місці. Наприклад, Колобок любить будинки круглої форми; жираф – тільки прямокутні; бегемот – квадратні.

Як ви гадаєте, чому вони люблять такі будинки (*Відповіді дітей.*)

Ну, що ж беремося до роботи.

Робота з печатками.

Діти за словесною вказівкою вихователя за допомогою печаток роблять будиночки для звірів.

Які будинки ви для них спорудили? *(Відповіді дітей)*

А тепер, щоб звірі ходили одне до одного в гості, протопчемо доріжки.

Діти за власним бажанням у різні способи роблять доріжки. А ще звірята люблять збиратися на квітковій галявині.

Діти викладають квіти по середині пісочниці за допомогою

підручного матеріалу.

Ось так кроти стали будівельниками.

Заняття № 6

Тема: Країна Сонця.

Мета: учити дітей самостійно виконувати дії з водою закріплювати поняття «широкий-вужче-вузький», самостійно приймати рішення до вибору матеріалу та виконання дій; розвивати мислення, охайність під час роботи з піском, водою; виховувати почуття доброти, злагоди.

Матеріал: чашки з водою; соломинки; кручені ниточки; матеріал до гри «Збудуй місточок» (кубики, ниточки, паперові смужки, стрічки).

Хід заняття:

Вихователь. В одному лісі жили-були ведмедики *(діти стукають кулачками по піску)*, зайці *(двома пальчиками виконують стрибки по піску)*, мишенята *(двома пальчиками стрибають зі сторони в сторону)*. Любили вони на галявинці грати та на сонечку грітись.

Оздоровча хвилинка «Сонечко»

Стане вранці ясне сонечко,

Визирне в своє віконце.

Ми до нього потягнемось,

За промінчики візьмемось.

Будем весело стрибати,

Сонечко розвеселяти.

Встали, сіли, Встали, сіли,

Бачите, як звеселіли.
Стало сонце посміхатись,
Нас до танцю закликати.
Ну-мо разом, ну-мо всі
Затанцюєм по росі!

Почуло їх сонечко, визирнуло, пригріло і потекли струмочки.

Вправа «Струмочок»

Діти з маленької чашки тонкою цівкою поливають пісок.

В и х о в а т е л ь . Підбігли звірята до струмочка, а перестрибнути не можуть.

Вправа «Збудуй місточок»

Діти для кожного звіра викладають свій місточок: для ведмедика – широкий, для зайчика – вузький, для мишки – найвужчий (матеріал на вибір дітей – паперові смужки, стрічки, кубики, ниточки, тощо).

—Радіє сонечко за звірят, посміхається, а тут хмаринка налетіла і дощик пішов.

Діти занурюють руку в чашку з водою і бризкають на пісок.

—Намокли звірята, засумували. Аж ось пташка летить.

Діти виконують пальчикову вправу «Пташка».

Не сумуйте, ви ж у країні Сонця, воно обов'язково вас зігріє! А за допомогою своїх долоньок ми створимо сонечко (*діти натискають долоньками по колу, пальці розчепірені*).

Для того щоб сонечко зігріло звірят, давайте згадаємо заклички, загадки, вірші про сонечко.

Діти розповідають вірші й заклички, загадують загадки про Сонечко.

—Навіть Вітерцю сподобались ваші вірші та загадки подув він і полетіла хмаринка далі.

Діти виконують дихальну гімнастику «Вітерець».

—Визирнуло сонечко, посміхнулось дітям і подарувало лагідних зайчиків.

Вихователь роздає шматочки ватки, скрученої нитками.

Вправа «Сонячний зайчик»

Діти дмухають крізь соломинку на сонячного зайчика.

—А нам час вирушати до групи, давайте візьмемо з собою частинку тепла Сонячної країни.

Заняття № 7

Тема: Подорож на човні річкою.

Мета: закріплювати поняття «широкий-вузький»; учити позначати фрукти фішками-замінниками; розвивати творчу уяву, логічне мислення, фантазію; виховувати дисциплінованість, охайність, самостійність під час роботи.

Матеріал: Піскунчик, фрукти, фішки-замінники, дрібний матеріал (рибки, камінці, мушлі).

Хід заняття:

Вихователь. Піскунчик запрошує вас вирушити подорожувати річкою. Але до неї потрібно ще дійти. До річки ведуть три стежки: хвилястою стежкою йдуть люди, зигзагоподібною – птахи, рівною – тварини. Зараз ми скажемо чарівні слова і перетворимось на будь-якого казкового героя.

Один, два три – повернись, на казкового героя перетворись!

А тепер, не говорячи про те, хто ви, намалюйте свою стежку, а сусід нехай здогадається, хто ви. Ось ми і дійшли до річки. Але зла чарівниця засмітила її, вона стала мілкою і вузькою, схожою на струмочок. Давайте розчистимо її!

Вправа «Широка-вузька річка»

Діти декілька разів розгрібають пісок від середини до країв («широка річка»), а навпаки («вузька»).

Зраділа чарівниця і подарувала човник.

Вправа «Човник із піску»

Діти ліплять із піску човник.

І попливли герої на човні річкою. А на дні річки багато і риб, камінців, мушлі. Казкові герої почали їх ловити.

Вправа «Скажи, що в тебе»

Діти занурюють руки в пісок, знаходять предмети, не дивлячись на них, називають їх. Хто відгадав, дістають предмети на поверхню.

Зголодніли казкові герої та зупинились на березі фруктового саду. Вихователь викладає в ряд 5-6 фруктів.

Дидактична гра «Фруктовий сад»

Дітям слід запам'ятати порядок розташування фруктів. А щоб краще запам'ятати, потрібно дібрати до кожного фрукту та фішку відповідного кольору, викласти фішки в тому самому порядку, як і фрукти. Вихователь пропонує дітям заплющити очі, змінює розташування фруктів, діти розплющують очі, запам'ятовують розташування фруктів. Вихователь закриває фрукти, а діти по пам'яті викладають фішками фруктовий ряд.

Давайте зберемо фрукти і на човнику вирушимо в садок. А кого пригостите цими фруктами – ви маєте намалювати або виліпити в групі.

Заняття № 8

Тема: Маленькі чарівники. Ми створюємо світ.

Мета: розвивати та розширювати уявлення дитини про навколишній світ, живу та неживу природу та про світ людей; вправляти в умінні малювати піском на папері, створювати композиції на піску з різних матеріалів; формувати знання про сенсорні еталони; учити знаходити закономірності; виховувати творчість, фантазію, активність, любов до художньої праці.

Матеріал: схеми малюнків; клей; пензлики; вода; палички; трубочки; камінці; дрібні предмети (паперові смужки, будівельний матеріал, кульки).

Хід заняття:

Піскунчик за допомогою чарівної палички перетворює дітей на казкових героїв і відправляє їх у різні частини світу.

Дидактична вправа «Ким ти був і що бачив»

Діти обирають схематичний малюнок, змашують по контуру клеєм і засипають піском, струшують зайвий пісок і розповідають, ким він був і що бачив (*наприклад: «Я був метеликом і бачив багато квітів, пташок, комах», «Я був на луках...»*).

Піскунчик. Ось ви і розповіли, де були і що бачили. Куди б ви ще хотіли потрапити? Створіть свою картинку – свій чарівний світ, а потім ми завітаємо до кожного з вас у гості.

Вихователь для самостійної роботи пропонує дітям матеріал: воду в склянках, палички, трубочки, пензлики, смужки паперу, камінці, дрібні предмети, будівельний матеріал.

Діти створюють свій чарівний світ, а потім розповідають про нього.

Наприкінці заняття Піскунчик за допомогою чарівної палички повертає дітей в дитячий садок і дарує їм чарівні кульки, що допоможуть побачити ще більше чарівного і прекрасного.

Заняття № 9

Тема: Подорож до Пісочної країни.

Мета: знижувати психологічне напруження; розвивати дрібну моторику рук; учити називати своє прізвище та ім'я; ознайомлювати із властивостями піску; закріплювати знання про тварин, про розмір, колір предметів; ознайомити дітей із правилами поводження з піском; виховувати естетичний смак та бажання грати з піском.

Матеріали: Пісочна фея, скриня, повітряні кульки, Ящик та лоточки з піском, іграшки тварин (мишка, жабка, зайчик, лисичка, вовк, ведмідь), лійка з водою, миска з водою, паперові полотенця, камінчики (з гладкою та шершавою поверхнею), аудіо запис, покидьковий матеріал.

Хід заняття:

(вихователь представляє гостю заняття)

Діти, Пісочна фея дуже хоче з вами познайомитись. Давайте повідомимо їй наші прізвища та імена. *(діти відповідають повними реченнями: «Мене звати... Моє прізвище...»)*

Тепер фея знає ваші імена і пропонує вам відвідати її країну. А так, як ця країна незвичайна, то потрапимо ми до неї незвичайним способом.

Хоч і їсть лише повітря –

Поправляється за мить.

Як наїсться, то без вітру
Аж до хмари полетить
(вихователь відкриває скриньку з повітряними кульками і пропонує дітям взяти собі по одній кульці. Діти називають колір своєї кульки)

Ми можемо полетіти на таких повітряних кульках? (ні)
Чому? Що нам потрібно зробити? (наповнити їх повітрям)
(діти надувають повітряні кульки)
(летять до Пісочної країни)

Ось ми і прилетіли до цієї дивовижної країни. Коли ми приходимо до когось в гості перш за все, що ми робимо?
(вітаємось)

Але вітаються тут також незвичайно. Я вас навчу.
(діти повторюють за вихователем рухи: два кивки головою вниз, ліворуч-праворуч, потерти руки, помахати руками, посміхнутись)

А тепер давайте привітаємось з пісочком:

Почергово торкніться піску пальцями однієї руки, потім – другої, а потім одночасно – всіма пальцями.

Легко стисніть кулачки з піском, а тепер із напруженням. Повільно висипте його в пісочницю.

Торкніться піску всією долонею внутрішньою стороною, а тепер – зовнішньою стороною долоні.

Протріть пісочок між долонями.

Так, з пісочком ми привіталися. А щоб пісочок та мешканці цієї країни не ображалися на нас запам'ятайте такі правила:

Поводься з піском обережно і охайно

Не можна пісок розсипати

Не можна пісок сипати на себе та на товаришів

Гратися з піском можна закативши рукава

Після гри слід обов'язково помити руки.

Якщо ви все запам'ятали та обіцяєте бути слухняними, то фея вас познайомить з мешканцями цієї країни.

(діти знаходять в піску іграшки тварин та описують їх зовнішні ознаки, особливості харчування, умови проживання...)

Подивіться уважно на цих тварин. В якій казці вони всі зустрічаються? Ви любите казки? Які ви ще знаєте казки?

Зараз давайте згадаємо казку «Теремок».

А яка ж казка «Теремок» без теремка? Спробуйте зліпити теремок.

(діти пробують зліпити теремок з сухого піску)

Ми можемо зліпити теремок? *(ні)* Чому? Що потрібно зробити з піском? *(одна дитина змочує пісок і колективно будують теремок)*

(роблять висновок, що ліпиться лише вологий пісок)

(після закінчення роботи діти миють руки в мисці з водою, та витирають паперовими серветками)

Отже, теремок у нас є. А ось бігла мишка-норушка. *(дрібні кроки пальчиків по піску)*

(діти разом з вихователем проказують знайомий віршик)

Мишка в нірку поспішала,

Мишка нірку прикрашала,

Наносила в нірку зілля,

Нині в мишки новосілля.

Побачила вона теремок і почала проситися жити в ньому. А теремок просить викласти доріжку до нього.

(діти викладають з гладеньких камінчиків довгу доріжку, а з шершавих – коротку, самі класифікуючи їх на дотик)

А ось стрибає жабка. *(діти б'ють долоньками по піску, пальці розтепирчені)*

(діти разом з вихователем проказують знайомий віршик)

Жабка добре попоїла

І перепочити сіла.

Стільки знищила комах

На воді в очеретах,

Що і «квак» сказати не може.

Об'їдатись так негоже!

Проситься жабка в теремок пожити, а мишка попросила спекти смачних пирогів *(діти місять «тісто», «розкачують», «ліплять пиріжки»)*

Скаче зайчик. *(двома пальчиками «скачуть» по піску)*

(діти разом з вихователем проказують знайомий віршик)

А це зайчик наш сіренький,

Наче іграшка гарненький.

Любить весело стрибати

І травую ласувати.

Прсять звірята зайчика потанцювати. *(діти під музику «танцюють» ручками)*

Іде лисичка-сестричка. *(діти трьома пальчиками «ходять» по піску)*

(діти разом з вихователем проказують знайомий віршик)

Ось лисичка-невеличка,

Довгий хвостик, хитре личко.

Поживитись знає де –

У селі курчат краде.

Все тихенько, крадькома

Патрикіївна-кума.

Просься і лисичка жити в теремок. А звірята просять розповісти правила поведінки під час ігор з піском. *(діти повторюють правила)*

Іде вовчик-братик. *(діти чотирма пальцями натискають на пісок)*

(діти разом з вихователем проказують знайомий віршик)

Вовк полює на тварин,

Санітар у лісі він.

На його тропі не стій,

Бо він сильний і лихий.

А як хто впіймає гаву

Будуть кепські його справи.

Просься вовчик жити в теремок. Але й для нього є завдання: посадити дерева навколо теремка. *(діти «всаджують» дерева в пісочниці)*

Іде ведмідь. *(діти стукають кулачками по піску).*

(діти разом з вихователем проказують знайомий віршик)

Хто по лісі в шубі суне?

То ведмедик наш ласун.

Меду з вуликів набрав,

Рибку в річці упіймав.
Потім він піде до хати,
Буде взимку міцно спати.

Згадайте, що ведмідь зробив з теремком (*зруйнував*).
Давайте зробимо нашого ведмедика добрим, щоб він не
руйнував наш теремок.

(діти ліплять з мокрому піску кулю, в якій живе злість)

А тепер давайте ми її переможемо. (діти руйнують кулі і
промовляють чарівні слова: «Проганяємо злість і запрошуємо
радість!»)

Ось нашій ведмедик став добрим і лагідний та подарував
нам квіти. Давайте посадимо їх.

*(діти викладають з покидькового матеріалу квіти навколо
теремка)*

І з тих пір зажили звірята дружно і щасливо.

А ви дружні? Для чого потрібно дружити? А якщо ми не
будемо дружити, що буде?

Ось скільки ми зробили добра. А тепер давайте
попрощаємось з Пісочною країною, її мешканцями та
пісочною феєю і вирушимо на наших повітряних кульках до
інших діток та розкажемо їм про нашу подорож і як цікаво
гратися з піском.

*(Діти прощаються, беруть кульки та виходять з групової
кімнати)*

СЕРІЯ ЗАНЯТЬ

З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗА ТЕМОЮ

«ЦІКАВИЙ ТА РІЗНОМАНІТНИЙ ПІДВОДНИЙ СВІТ»

Мета занять:

- ознайомити дітей з обладнанням сенсорної кімнати (пісок, вода, камінці, водорості, інший підсобний матеріал), обладнаною у вигляді підводного світу та її мешканцями;
- виховувати у дітей дбайливе ставлення і відчуття співпереживання до природи та інших людей;

- учити дітей виразних рухів, характерних для морських істот, за допомогою пантоміми;
- учити дітей грати разом, розвивати навички колективної праці;
- формувати у дітей уміння сприймати образ свого тіла (дихання, розслаблення, положення в просторі).

Обладнання і матеріали: іграшки: рибки, дельфіни, золота рибка, восьминіг, жабки, черепахи, краби, морські ящірки; штучні водорості; рукавички-«плавники»; ліхтарик у вигляді акваріуму; дзеркало; аудіозапис «Звуки природи»; килимок; подушка; таця з водою та піском.

Ігри-заняття можна проводити індивідуально, а також із групою дітей у складі 3-5 осіб, починаючи з молодшого дошкільного віку.

Заняття 1

Хід заняття:

Перед тим, як зайти до кімнати вихователь зупиняє дітей, вітається із ними, говорить:

Вихователь. Сьогодні ми з вами вирушимо у чарівну подорож. Ми побуваємо у підводному світі на морському дні, познайомимося з його мешканцями. Мешканці підводного світу не можуть, так як ми з вами жити на суші, без води вони можуть загинути. А ви знаєте кого-небудь із мешканців підводного світу? (Відповіді дітей). Для того, щоб з ними познайомитись, ми вирушимо в подорож на морське дно, але не самі, а з його господинею – Золотою рибкою. (На вході до сенсорної кімнати можна розмістити Золоту рибку – господиню кімнати). Привітайся з нею! Отже, ми вирушаємо в нашу першу подорож.

Вихователь разом із дітьми входить у кімнату «Підводний світ», де вже увімкнута ліхтарик у вигляді акваріуму, що створює додаткове враження того, що діти дійсно потрапили на морське дно.

Подивіться, як тут красиво, цікаво, казково! Як тут багато рибок. Усі вони різняться і за кольором, і за розміром. Ой, дивіться! Хто це до нас пливе?

Вихователь бере до рук іграшку дельфіна, імітує його рухи: дельфін «пливе» назустріч дітям.

Так, це весела і добра риба – дельфін. Він хоче з вами познайомитися. Давайте по черзі потримаємо його в руках. Обережно, дбайливо, не налякайте його. Послухай, як він розмовляє.

Музичний керівник вмикає аудіозапис «Звуки природи»: «Мова дельфіна».

Подобається вам дельфін? (Відповіді дітей.) Від імені Золотої рибки вихователь звертається до дітей:

– Ми, риби, уміємо плавати. І я умію плавати, і дельфін теж. А ви вмієте? Покажіть нам, будь ласка!

Вихователь пропонує кожній дитині надіти на руки рукавички «плавники» і перетворитися на рибку. Спочатку діти імітують рухи в повітрі, а потім – в ємкості з водою.

Вправа «Давай поплаваємо, рибко!»

Діти разом із вихователем виконують імітаційні рухи – руки притиснуті до тулуба, кисті рук поступово виконують плавні рухи замість плавників. Вихователь звертається до кожної дитини з проханням робити, те що він їй пропонує.

Пливуть рибки наші маленькі,
Пливуть рибки наші швиденько!

Всі красиві і веселі
Із підводної оселі.

Кожна дитина «пливе», рухаючись кімнатою.

Потім одна рука переміщається на спину, і кисть руки зображує рухи хвоста риби.

Вихователь пропонує дітям ці рухи, говорячи про те, що рибки винирнули з води і набрали ротом повітря (глибокий повільний вдих, потім видих і ще раз вдих). Просить дітей набрати більше повітря і «зануритися» на морське дно, навіть лягти на підлогу.

Діти лягають на живіт – «рибка відпочиває на дні моря», а потім перевертаються на спину, глибоко вдихнувши, підводяться.

Вихователь звертається до будь-якої дитини:

– Ти теж дуже добре вмієш «плавати», молодець! А чи помітив ти, коли «плавав», що тут, як і на землі, ростуть рослини? Вони називаються водорості. Можеш торкнутися їх руками. Вони бувають м'якими і колючими, бувають різнокольоровими. А знаєш, навіщо вони потрібні в морі?

Ними харчуються рибки. Вони захищають маленьких рибок від небезпеки. Рибки ховаються у водоростях, і акули їх не помічають, пропливають мимо.

Гра «Давай сховаємо рибку»

Вихователь звертається до дітей:

— Візьміть рибки (іграшки-рибки розташовані в різних місцях кімнати). Заховайте її у водорості. Бачите, тепер важко їх знайти, бо їх важко помітити.

Вихователь звертається до певної дитини:

— Твоя рибка захотіла поплавати. Дістань її з водоростей, підніми високо над головою. Тепер пливи спочатку в одну сторону (показує напрямок руху), а потім – у протилежну.

Вихователь пояснює, що рибки плавають зграйкою. Вони намагаються не стикатися, не заважати одна одній, плавають поряд.

Вихователь. А тепер давай відпустимо рибок, дамо їм можливість пливти самим, куди вони бажають.

Ми з вами побували на дні моря, познайомилися з його мешканцями. У морі потрібно бути дуже уважним, слухати навколишні звуки, щоб не загубитися. Давай вийдемо на берег, ляжемо, заплющимо очі та послухаємо, як шумить море.

Діти «виходять на берег», а вихователь пропонує їм погратися на піщаному березі. Далі проводяться ігри з піском за бажанням дітей.

Вправа на релаксацію «Шум моря»

Музичний керівник вмикає музичний запис «Шум моря». Вихователь супроводжує музику текстом.

Після цього вихователь разом із дитиною прощаються з мешканцями моря і господинею Підводного світу Золотою рибкою. Діти прощаються, дякують за цікаву подорож, повертаються в свою групу.

Заняття 2

Хід заняття:

Діти зупиняються перед входом у підводний світ, де з ними вітається вихователь:

— Ви пам'ятаєте, де ми з вами були на попередньому занятті? З ким ми познайомилися? Так, ми були на морському дні, бачили багато рибок. А подорожували ми разом із Золотою рибкою. А ось і вона сама!

Золота рибка. Здрастуйте! Я рада знову вас бачити. Ви хочете знову опинитися на морському дні? (Діти погоджуються.) Тоді ходімо зі мною. Сьогодні я покажу вам інших мешканців морського дна!

За рибкою, яку бере вихователь, діти входять до сенсорної кімнати «Підводний світ».

Вихователь від імені Золотої рибки пропонує дітям озирнутися навколо і запитує:

— Кого ви бачите? Нічого не змінилося? Може, з'явився хтось новий? Правильно, восьминіг! Подивіться, який він добрий, як він вам посміхається, мабуть, ви йому сподобалися. А вам він подобається? Посміхніться йому, погладьте його. А поряд – його дітки, дивіться, які вони в нього смішні, весело граються.

На морському дні багато восьминогів. Вони дуже різняться – маленькі й великі. Дивіться, які цікаві – гладкі, різнокольорові!

Чуєте, що вони говорять? Вони запрошують нас до себе у гості. Вони живуть під великим каменем. Ось вони!

Діти шукають у піску восьминогів.

Тут живуть мама, тато і їх дитина. Це дуже дружна сім'я. Їх назвали восьминогами через те, що у них багато ніг, за

допомогою яких вони ходять по морському дну і плавають у воді.

Діти пускають восьминогів у тазю з водою, занурюючи руки.

До побачення, восьминоги, ми ще з вами побачимося!

Діти прощаються з восьминогами.

Вихователь пропонує кожній дитині «лягти на дно», відпочити, послухати музику і уявити собі, що вона теж перетворилася на восьминога.

Діти лягають на килим, кладуть під голову подушечку і заплюшують очі. Вихователь вмикає релаксаційну музику. Проводиться вправа на розслаблення рук, ніг дітей і всього тіла.

Після цього діти разом із вихователем прощаються з мешканцями підводного світу.

Вихователь просить кожну дитину розповісти, з ким вона познайомилася на морському дні, хто їй найбільше сподобався. Потім діти прощаються з Золотою рибкою, дякують їй, залишають сенсорну кімнату.

Заняття 3

Хід заняття:

Вихователь перед входом до сенсорної кімнати звертається до дітей:

- Я дуже радий знову вас бачити. Як ви почуваєтеся? Який у вас настрій? Ви знаєте, що потрібно зробити, щоб, у людини був гарний настрій? Звісно, потрібно посміхнутися їй і сказати хороші, добрі слова.

Вправа «Добре слово».

Діти посміхаються і говорять хороші слова. Якщо якійсь дитині важко, вихователь допомагає їй.

Вихователь. Ви хочете знову вирушити на морське дно? (Відповіді дітей). Ви вже знаєте, що самі ми туди не можемо потрапити. Нас поведе вже знайома вам Золота рибка.

Діти вітаються з Золотою рибкою.

Золота рибка. Сьогодні я не просто проведу вас по морському дну, а розповім казку.

Діти разом із вихователем і Золотою рибкою проходять у кімнату.

Підійдіть і загляньте сюди, під водорості. Тут під великим каменем живе сім'я восьминогів: мама, тато і їх син. Ви пам'ятаєте їх? (Відповіді дітей.) Одного разу вони відзначали день народження мами-восьминога. Мама-восьминіг і тато-восьминіг дуже люблять одне одного і хотіли весело відзначити свято. Вони запросили всіх своїх друзів.

Вихователь разом із дітьми за допомогою іграшок, розташованих у сенсорній кімнаті, обіграють запрошення на свято інших мешканців дна. Запрошуються черепахи, дельфін, інші рибки. Усі вони вітають маму-восьминога. Діти паличкою малюють на піску тих мешканців дна, яких вони запросили на свято, а потім методом занурення рук у пісок відшукують їх у пісочниці.

Після цього вихователь від імені Золотої рибки обговорює з дітьми День народження у восьминогів.

Наостанок проводиться релаксаційна вправа за зразком таких вправ із попередніх занять.

Після цього діти прощаються із Золотою рибкою, дякують їй, залишають сенсорну кімнату.

Заняття 4

Хід заняття:

Перед входом до сенсорної кімнати вихователь вітається з дітьми і проводить із ними гру.

Гра «Ім'я»

Дорослий просить кожну дитину сказати, як її звать і ставить такі запитання:

Яке ім'я тобі подобається найбільше?

Як тобі подобається, щоб тебе називали? (Якщо дитині важко, то можна підказати варіанти).

А як тебе називає мама?

Вона посміхається, коли вимовляє твоє ім'я?

Давай і ми теж посміхнемося і підемо у гості до Золотої рибки. Вона радіє, що знову бачить нас, вітається з нами і запрошує з собою в підводний світ.

Золота рибка. Але сьогодні ми підемо з вами не на морське дно, а на дно озера. Там живуть жабки. Ось вони. Одна велика. Вона наїлася комарів і відпочиває, давайте не будемо їй заважати. А ось інша жабка. Чим відрізняється ця жабка від першої? Так, вона маленька. Це син великої жаби. А ви можете показати, як стрибає жаба?

Спочатку діти імітують рухи жабки самі та звуконаслідують їх, а потім відтворюють їх малюнком на піску.

Вправа «Жаба-стрибуха»

Кожна дитина стрибає, як жаба. Якщо дітям важко, вихователь допомагає їм. Золота рибка хвалить дітей за стрибки і пропонує пограти в схованки у водоростях разом із маленькими жабенятками.

Гра «Схованки»

Діти відвертаються, а в цей час Золота рибка (вихователь) допомагає «маленьким жабеняткам» (іграшкам) сховатися у водоростях, ховає іграшки під камінчики у воді або у піску.

Після цього діти повертаються і шукають усіх «жабенят».

Далі проводиться вправа на релаксацію за зразком попередніх занять.

Після цього діти прощаються із Золотою рибкою, дякують їй, залишають сенсорну кімнату.

Заняття 5

Хід заняття:

Діти вітаються з вихователем перед входом до сенсорної кімнати.

Вправа «Привітання»

Вихователь. Які привітання ви знаєте? (Відповіді дітей.)

Ми всіх однаково вітаємо? Як ви вітаєтеся з мамою, з вихователем? А як ви вітаєте друга?

Як потрібно поводитися, коли ти вітаєшся? (Посміхатися, кивати головою, дивитися в очі тощо.)

Далі діти зустрічаються і вітаються із Золотою рибкою. Золота рибка запрошує їх подорожувати на дно озера.

Вихователь. Дивіться, а ось знайоме нам жабеня. Що це з ним? Воно сидить на камені й тремтить. Жабеня, що з тобою?

Жабеня. Мені страшно.

Вихователь (до дітей). Як ви вважаєте, чому йому страшно? (Його лякають сліди на піску незнайомих мешканців озера.)

Вихователь пропонує дітям відгадати, що це за загадкові сліди на піску, а потім відшукати цих мешканців на дні озера – в таці з піском та водою.

Ось жабенятко вже і заспокоїлося, з нами йому стало затишно, не страшно. Воно хоче трішки пострибати з нами.

Діти імітують стрибки.

Діти прощаються з жабенятком.

Далі проводиться вправа на релаксацію за зразком попередніх занять.

Після цього діти прощаються із Золотою рибкою, дякують їй, залишають сенсорну кімнату.

Заняття 6

Хід заняття:

Діти вітаються з вихователем, розповідають про свій сьогоднішній настрій. Разом із вихователем заходять до сенсорної кімнати, де зустрічають Золоту рибку, вітаються з нею. Золота рибка запрошує дітей подорожувати на дно моря.

Рибка (вихователь з іграшкою рибки) веде дітей до великого каменя, під яким живе сім'я восьминогів: мама, тато і маленький синочок-восьминіжка.

Золота рибка розповідає дітям про те, що одного разу сім'я восьминогів вирішила вирушити у подорож морем. Коли вони подорожували, то зустріли морську зірку. Це такий

морський мешканець, який виглядає, як звичайна зірка, і рухається за допомогою своїх п'яти ніжок.

Вихователь пропонує дітям викласти з камінчиків на піску силует морської зірочки.

Вихователь. Після тієї зустрічі сім'я восьминогів і сім'я морських зірочок почали товаришувати і часто гостювати одне в одного. Восьминоги хочуть нас із вами познайомити з цим цікавим морським мешканцем – морською зіркою!

А ось і зірка. Гляньте, яка вона красива, привітайтеся з нею.

Кожна дитина знайомиться з морською зіркою, грає з нею в схованки в піску, а потім прощається та опускає її на дно таці з водою.

Наостанок проводиться вправа на релаксацію за зразком попередніх занять.

Після цього діти прощаються із Золотою рибкою, дякують їй, залишають сенсорну кімнату.

Заняття 7

Хід заняття:

Перед входом до сенсорної кімнати вихователь вітається з дітьми і пропонує пограти в гру.

Гра «Мій настрій»

Вихователь пропонує кожній дитині підійти до дзеркала і показати «різний настрій».

Вихователь:

Зараз ти отримав подарунок і радієш.

Тобі сумно, тому що на вулиці погана погода і тобі не дозволяють гуляти.

Ти сердишся, тому, що вже пізно і тобі наказують лягати спати, а ти ще не догрався.

- Тобі весело, тому що тато тобі розповів смішну історію.

Ситуації можуть різнитися. Головне, щоб вони не викликали у дітей психологічного дискомфорту. Якщо дітям важко, вихователь допомагає їм.

Далі діти заходять до сенсорної кімнати і вітаються із Золотою рибкою, радіють зустрічі, говорять їй добрі слова. Рибка знову запрошує дітей подорожувати морським дном.

У сенсорній кімнаті вихователь від імені рибки звертає увагу дітей на великого краба і розповідає про нього казку.

Вихователь. Жив собі у водоростях великий старий злий краб, і ніхто з ним не дружив. Він був дуже сердитий, і коли до нього хто-небудь припливав у гості, він сварився і проганяв його геть. Так він і жив один. Але одного разу із сусіднього моря до нього приплив інший краб і сказав: «Слухай, друже, давай із тобою житимемо разом, і тобі буде не так сумно, і мені теж!»

Погодився краб. І з тих пір старий краб сильно змінився. Він став добрим, привітним, до нього часто приходять гості.

Як ви гадаєте, чому краб був таким злим?

І чому він змінився?

А у вас є друзі?

Діти відповідають на питання Золотої рибки (вихователя).

Вихователь пропонує проінсценувати прослухану казку, використовуючи іграшки, пісок та воду.

Проводиться вправа на релаксацію за зразком попередніх занять.

Після цього діти прощаються із Золотою рибкою, дякують їй, залишають сенсорну кімнату.

Заняття 8

Хід заняття:

Перед входом до сенсорної кімнати вихователь вітається з дітьми і разом із ними заходять до Золотої рибки, з якою теж вітаються.

Рибка знову запрошує дітей подорожувати морським дном.

У сенсорній кімнаті Золота рибка звертає увагу дітей на те, що на дні дуже темно і всі маленькі рибки (іграшки) не грають радісно, як завжди, а сидять на морському дні та сумують. Що ж тут таке трапилось?

Золота рибка. Плавали собі маленькі рибки, грались, веселились, але одного разу налетів сильний вітер і

спричинив шторм на морі. Великі хвилі води підіймалися високо над рівнем моря і все в морі перевернулося, стало темно.

Вихователь пропонує дітям «створити власноруч шторм на морі» в таці з водою.

Маленькі рибки заблукали в цій темряві та не можуть знайти дорогу додому, тому сумують за домівкою.

Давай ми з вами допоможемо маленьким рибкам. Для цього нам потрібно голосно, голосно крикнути вітру: «Іди! Іди злий вітер!»

Діти кричать разом із вихователем.

Подивіться, знову стало світло на морському дні, рибки знову повеселішали, вони знову плавають і радіють. Діти імітують рухи у воді.

Тепер вони спокійно знайдуть дорогу додому. Рибки дякують вам за допомогу: «Спасибі! Спасибі!»

Далі проводиться вправа на релаксацію за зразком попередніх занять.

Після цього діти прощаються із Золотою рибкою, дякують їй, залишають кімнату.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Грабенко Т., Зінкевич-Євстигнеєва Т. Чудеса на піску. – К., 2004.
2. Гречишкіна А., Коваленко Н. Мандри в пісочному царстві // Дошкільне виховання. – 2010. – № 7.
3. Гречишкіна А., Коваленко Н. Пісочна психотерапія // Палітра педагога. – 2010. – № 5.
4. Гречишкіна А., Коваленко Н. Сендплей – гра з піском // Палітра педагога. – 2010. – № 4.
5. Дворнікова А. Ігри з піском: розвиваємо творчість дошкільників // Психолог дошкільця . – 2010. – № 4.
6. Зинкевич-Евстигеева Т. Практикум по сказкотерапии. – СПб.: Питер, 2001. – 315 с.
7. Зинкевич-Евстигеева Т. Путь к волшебству. Теория и практика сказкотерапии. – СПб.: Питер, 1998. – 300 с.
8. Карабаєва І. Пісок як матеріал для розвитку творчості та навчання дітей // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2010. – № 5.
9. Конспекти корекційно-відновлювальних і розвивальних занять з дітьми 5-7 років // Психолог. – 2005. – № 23 – 24.
10. Куцакова Л.В. Летний досуг с детьми. М: Просвещение,1996.
11. Марінушкіна О.Є. Корекційні програми на допомогу практичному психологу НЗ. – Х.: «Основа», 2008.
12. Марінушкіна О.Є. Порадник практичного психолога. – Х.: «Основа», 2007.
13. Соколов Д.Ю. Сказки и сказкотерапия. – М.: Изд-во ЭКСМО – Пресс, 2001. – С. 12-21.

Навчально-методичне видання

Оксана Валеріївна Куровська

**Пісок як матеріал для розвитку творчості та
навчання дітей дошкільного віку**

Посібник на допомогу працівникам
дошкільних навчальних закладів